

**T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

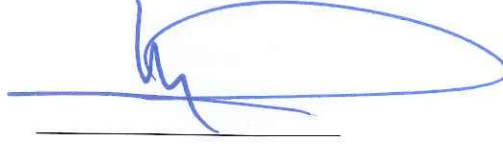
**KADIN SPORCULARIN SPORTMENLİK
YÖNELİMLERİNİN ETİK DURUŞA ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BETÜL DURSUN

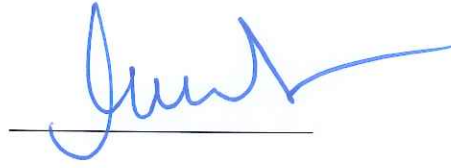
Elazığ-2019

ONAY SAYFASI

Prof. Dr. Mustafa KAPLAN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Bu tez Yüksek Lisans Tezi standartlarına uygun bulunmuştur.

Prof. Dr. Cengiz ARSLAN

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanı

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve kalite yönünden,
Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

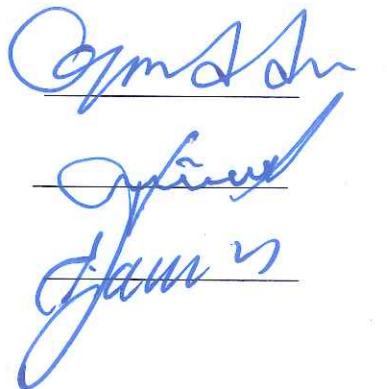
Doç. Dr. Atalay GACAR
Danışman

Yüksek Lisans Sınavı Jüri Üyeleri

Doç. Dr. Cemal GÜNDOĞDU

Doç. Dr. Eyüp NACAR

Doç. Dr. Atalay GACAR

ETİK BEYAN

Kendime ait çalışmalar ile bu tez çalışmasını gerçekleştirdiğimi, çalışmaların planlanmasından, bulgularının elde edilmesine ve yazım aşamasına kadar tüm aşamalarında etiğe aykırı davranışım olmadığını, bu tezdeki tüm bilgileri ve verileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışması içinde yer alan ancak bu tez çalışmasının bulguları arasında yer almayan verilere, bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

Betül DURSUN

Tarih

İmza

Danışman

Doç.Dr.Atalay GACAR

Anabilim Dalı

ELAZİĞ

TEŞEKKÜR

Tezimin hazırlanması süresince ilminden faydalandığım, insani ve ahlaki değerleri ile de örnek edindiğim ayrıca tecrübelerinden yararlanırken göstermiş olduğu hoşgörü ve sabrından dolayı değerli hocam, sayın Doç. Dr. Atalay GACAR'a yaptığım çalışmalarında yardımlarını esirgemeyen kıymetli arkadaşlarım Nafiye BAKIR, Salih ÖNER, Mehmet TEKE ve Yavuz YASUL'a anket çalışmalarında büyük özveri ile bana yardımcı ve destek olan Elazığ Voleybol Hakem camiasında görev yapan değerli hocalarıma ve hakem arkadaşlarıma en önemlisi bu günlere gelmemde büyük pay sahibi olan,maddi manevi desteğini esirgemeyen aileme teşekkürlerimi sunarım.

Betül DURSUN

İÇİNDEKİLER

BAŞLIK SAYFASI	I
ONAY SAYFASI	II
TEŞEKKÜR	III
İÇİNDEKİLER	IV
TABLolar LİSTESİ	VII
KISALTMALAR LİSTESİ	IX
1. ÖZET	1
2. ABSTRACT	3
3. GİRİŞ	5
3.1. Genel Bilgiler	8
3.1.1. Spor	9
3.1.2. Kadın Ve Spor	11
3.1.3. Etik Kavramı	14
3.1.3.1. Antik Dönemden Günümüze Etik Yaklaşımlar	16
3.1.4. Etik ve Ahlak İlişkisi	19
3.1.5. Etiğin Temel Problemleri	20
3.1.5.1. Özgürlük	21
3.1.5.2. Mutluluk:	22
3.1.5.3. İyilik	23
3.1.6. Etik teoriler	24
3.1.6.1. Teleolojik Yaklaşımlar	24
3.1.6.2. Deontolojik Yaklaşımlar	25

3.1.6.3. Teleolojik ve Deontolojik Etik Arasındaki Farklar	25
3.1.7. Etik kuramlar	26
3.1.7.1. Meta Etik	26
3.1.7.2. Normatif Etik	28
3.1.7.3. Uygulamalı Etik	29
3.1.8. Meslek Etiği	29
3.2. Sportmenlik Etik İlişkisi	31
3.3. Fair-Play	35
3.3.1. Fair-Play'in Tanımı	35
3.3.2. Fair-Playin Tarihi Gelişimi	36
3.3.2.1. Antik Çağda Fair-Play	36
4.3.2.2. Orta Çağda Fair-Play	37
4.3.2.3. Yeni Çağda Fair-Play	37
3.3.3. Türkiye'de Fair-Playin Gelişimi	38
4. GEREÇ VE YÖNTEM	40
4.1.Araştırmanın Amacı	40
4.2.Evren ve Örneklem	40
4.3. Verilerin Elde Edilmesi	43
4.4.Envanterin Uygulanması	43
4.4.1.Etik Duruş Ölçeği (EDÖ);	43
4.4.2. Çok Yönlü Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYSYÖ);	44
4.5. İstatistiksel Analizler	45
5. BULGULAR	46
6.TARTIŞMA VE SONUÇ	60

7. KAYNAKLAR	68
8. EKLER	72
9. ÖZGEÇMİŞ	77

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1. 2017/2018 Sezonu 1.lig Kadınlar Hentbol Takımları	41
Tablo 2. 2017/2018 Sezonu 2.lig 6. Grup Kadınlar Voleybol Takımları	41
Tablo 3. 2017/2018 Sezonu 1.lig Kadınlar Basketbol Takımları	42
Tablo 4. 2017/2018 Sezonu 3.lig 8. ve 9. Grup Kadınlar Futbol Takımları	42
Tablo 5. Araştırmaya katılan kadın sporcuların yaş değişkenine ilişkin frekans dağılımı	46
Tablo 6. Araştırmaya katılan kadın sporcuların öğrenim durumu değişkenine ilişkin frekans dağılımı	46
Tablo 7. Araştırmaya katılan kadın sporcuların spor branşı değişkenine ilişkin frekans dağılımı	46
Tablo 8. Araştırmaya katılan kadın sporcuların spor yılı değişkenine ilişkin frekans dağılımı	47
Tablo 9. Araştırmaya Katılan Kadın Sporcuların Branş Değişkenine İlişkin ÇYSÖ Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması Kruscal Wallis Testi	47
Tablo 10. Araştırmaya Katılan Kadın Sporcuların Branş Değişkenine İlişkin EDÖ Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması Kruscal Wallis Testi	50
Tablo 11. Araştırmaya Katılan Kadın Sporcuların Öğrenim Değişkenine İlişkin ÇYSÖ Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması Kruscal Wallis Testi	51
Tablo 12. Araştırmaya Katılan Kadın Sporcuların Öğrenim Değişkenine İlişkin EDÖ Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması Kruscal Wallis Testi	52
Tablo 13. Araştırmaya Katılan Kadın Sporcuların Spor Yılı Değişkenine İlişkin ÇYSÖ Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması Kruscal Wallis Testi	53

Tablo 14. Araştırmaya Katılan Kadın Sporcuların Spor Yılı Değişkenine İlişkin EDÖ Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması Kruscal Wallis Testi	54
Tablo 15. Araştırmaya Katılan Kadın Sporcuların Yaş Değişkenine İlişkin ÇYSÖ Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması Kruscal Wallis Testi	55
Tablo 16. Araştırmaya Katılan Kadın Sporcuların Yaş Değişkenine İlişkin EDÖ Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması Kruscal Wallis Testi	56
Tablo 17. Araştırmaya Katılan Kadın Sporcuların ÇYSÖ ve EDÖ Ölçeklerinin Alt Boyutlarında Almış Oldukları Puanların Korelasyonu	57

KISALTMALAR LİSTESİ

EDÖ	: Etik Duruş Ölçeği
ÇYSYÖ	: Çok Yönlü Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği
IOC	: Milli Olimpiyat komiteler
NOC	: Uluslararası Fair-Play komitesi
TMOK	: Türkiye Ulusal Olimpiyat komitesi

1. ÖZET

Bu araştırma ile aktif olarak spor yapan kadın sporcuların kişisel etik duruşları ile sportmenlik davranışları arasındaki ilişkiyi tespit etmek amaçlanmıştır.

Sporcuların sportmenlik yönelimleri ve etik eğilimlerinin incelendiği çalışmamızda 2017/2018 sezonu 1. Lig Hentbol 14 takım (168 sporcu), 2.Lig Voleybol 9 takım (108 sporcu), 3.Lig Futbol 12 takım (240 sporcu) ,1.Lig Basketbol 18 takım (180 sporcu) olmak üzere toplam 696 sporculardan 479 sporcuya ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak birinci bölümde kişisel bilgileri sorgulayan ifadelerle verilirken ikinci bölümde “Etik Duruş Ölçeği”, üçüncü bölümde ise“ Çok Yönlü Sportmenlik Eğilimleri Ölçeği” kullanılmıştır. Etik Duruş Ölçeği’nin idealizm ve görecelilik alt boyutlarında inceleme yapılırken, Çok Yönlü Sportmenlik Eğilimleri ölçeğinde sosyal değerlere saygı, spora adanma, kurallara ve görevliye saygı ve rakibe saygı alt boyutları incelenmiştir. Araştırma ölçeğinden elde edilen verilerin analizleri, SPSS 22.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır.Demografik bilgilerin belirlenmesinde frekans ve yüzdelik hesaplamalar yapılmıştır. Verilerin analizine geçilmeden önce uygulanacak testi belirlemek için Kolmogorov- Simirnov testi ile verilerin normal bir dağılım gösterip göstermediğine bakılmış ve bu dağılımların normal bir dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu yüzden ikili grup karşılaştırmalar için Non-parametrik test grubunda yer alan Mann-Whitney U testi, çoklu karşılaştırmalar için Kruskal Wallis testi ile verilerin analizi yapılmıştır. Ayrıca, ÇYSÖ ve EDÖ ölçeklerinin alt boyutlarında herhangi bir ilişkinin olup olmadığını

belirlemek için korelasyon analizi yapılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmamız sonucunda elde ettiğimiz verilere göre; Kadın sporcuların branş değişkeni için yapılan ikili ve üçlü grup karşılaştırmalarında ÇYSÖ ve EDÖ'nin alt boyutlarında anlamlı düzeyde bir fark bulunmuşken, kadın sporcuların öğrenim durumu değişkeni için yapılan ikili ve üçlü grup karşılaştırmalarında ise ÇYSÖ ve EDÖ envanterlerinde anlamlı düzeyde bir fark bulunmamıştır. Spor yılı değişkeni açısından kadın sporcuların ÇYSÖ envanterinde anlamlı bir fark varken, EDÖ envanterinde anlamlı düzeyde bir fark yoktur. Yaş değişkeni açısından kadın sporcuların, ÇYSÖ envanterinde anlamlı düzeyde bir fark varken EDÖ envanterinde anlamlı düzeyde bir fark yoktur. Son olarak, kadın sporcuların ÇYSÖ ile EDÖ ölçeklerinin alt boyutlarında korelasyon analizi sonucunda önemli düzeyde ve pozitif yönde ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sportmenlik, Etik Duruş, Kadın ,Spor.

2. ABSTRACT

Effects of Female Athletes' Sportsmanship Tendency on Ethics Position

In this study, it was aimed to determine the relationship between the personal ethical position and sportsmanship behaviors of female athletes, who actively do sports. The study was conducted by adopting the relational scanning model, and the data were collected using the survey method. The sample group of the study, which investigated the sportsmanship tendencies and ethical positions of athletes, consisted of female athletes, a total of 479 of 696 athletes, from 1. League Handball 14 teams (168 athletes), 2. League Volleyball 9 teams (108 athletes), 3. League Football 12 teams (240 athletes), 1. League Basketball 18 teams (180 athletes) in 2017/2018 season. Included matters aimed at personal information while the second section covered the "Ethics Position Questionnaire (EPQ)" followed by the "Multidimensional Sportspersonship Orientations Scale (MSOS)" in the third section. While the Ethics Position questionnaire was evaluated in terms of the subscales of idealism and relativism, the Multidimensional Sportspersonship Orientations Scale was evaluated in terms of the subscales of social conventions, commitment, rules and officials and opponent. The analyses of the data obtained from the survey form were conducted by using SPSS 22.0 package software. Frequency and percentage analyses were conducted in the determination of demographic information. Prior to the data analyses, the data were tested for normality distribution by using the Kolmogorov-Smirnov test in order to determine the tests to be used, and it was determined that the data did not provide normality distribution. Thus, the Mann-Whitney test, which is one of the non-parametric tests, was used for two-sample group

comparisons while the Kruskal Wallis test was used for multiple sample comparisons in the data analyses. Additionally, in order to determine whether any relationship existed between the subscales of MSOS and EPQ scales, correlation analyses were conducted. The statistical significance level was determined as $p < 0.05$.

According to the data obtained as a result of the study, it was determined that statistically significant differences existed between the subscales of MSOS and EPQ in terms of the branch variable of female athletes in the two and three-sample comparisons while no statistically significant difference was determined in the two and three-sample comparisons conducted for the education level variable of the female athletes in MSOS and EPQ inventories. In terms of the period of doing sports variable, while a statistically significant difference existed in the MSOS inventory of the female athletes, no significant difference was determined for EPQ inventory. For the age variable, the female athletes constituted a statistically significant difference in the MSOS inventory while no significant difference was observed for EPQ inventory. Lastly, as a result of the correlation analysis conducted for the subscales of the MSOS and EPQ scales for female athletes, significant and positive correlations were determined.

Keywords: Sportsmanship, Ethics Position, Female, Sports

3. GİRİŞ

Spor, insanların var olmasıyla başlayan ilk insanlar için hayatta kalma mücadelesi olarak ortaya çıkan teknolojinin gelişmesiyle, insanların sağlıklı yaşam, boş vakit değerlendirme ve eğlence alanlarına dönüşen bir faaliyet olmuştur. Spora ilginin artması, verilen ödül ve imkanların artmasıyla paralellik göstermiştir. Böylelikle sporda daha karmaşık yapılar oluşmaya başlamış ve kadınların bu alana yönelimini arttırmıştır. Tarih boyunca tüm toplumlarda kadınlar her alanda kabul görülme zorluğu yaşadığı gibi spor alanında da kabul görme zorluğu yaşamıştır. Sporun erkek bireylere özgü bir uğraş alanı olarak yansıtılması; güç, kuvvet, fiziksel üstünlük gibi kavramların sporun ana teması olarak belirlenmesiyle, doğada tek başına mücadele edemeyecek kadar naif, kırılgan bir varlık olarak görülen kadın spordan uzak tutulmuştur. Teknolojinin gelişmesi ve eğitimin yaygınlaşması ile iş yaşamında rol bulan kadın zamanla bu tabuları da yıkarak aktif olarak sporun içinde yer almış ve sporu meslek edine bilme özgürlüğüne kavuşmuştur. Sporun içinde yer alan kadın bununla birlikte kendine bir kimlik oluşturmuş tüm spor branşlarında yer almayı başarmıştır.

Spor, sosyal yapının en önemli belirleyicilerinden birdir, sosyal bir kurum olma özelliğinin yanı sıra, spor yapısının toplumdaki ahlaki boyutunun olmasında önem kazanmaktadır. Çünkü spor, toplum bilimi ile ilgili çalışmalarda ahlaki boyut, toplumdaki diğer ahlaki kavramlar (iş ahlakı, tıp etiği vb.) İncelenmesi gereken bir olgudur. Bir eğitim aracı olan spor, toplumun tüm kesimleri tarafından kullanılmaktadır. Eğitim olarak görülen sporlardan gerekli verimliliği elde etmek mümkündür. Spor ahlakının temelini oluşturan ilkelere en önemlileri etik ve sportmenliktir (1).

Etik, insan davranışında neyin yanlış olduğu ve davranışların kontrolüyle ilgilidir. İnsanın ya da davranışlarının iyi, kötü, doğru ya da yanlış olup olmadığına karar vermenin ne olduğuna karar veren sorulara cevap aramaktır. Ahlaki kararlarda kişisel çıkarların veya diğer kişilerin çıkarlarının ne kadar etkili olduğunu araştırır (2). “ Sosyal bilimin tüm tartışmalarında olduğu gibi etik Etik kavramını tanımlarken, bazı sorumluluklar, yükümlülükler, bazı insan davranışları, ve tam olarak tanımlanmayan insana ait kişinin bireysel ve toplumsal ilişkilerinin temelini oluşturan değerler olarak yorumlanır(1, 3, 4) .

Etik, iyi insanların özelliklerine ve bireyin davranışını belirleyen ve sınırlayan kurallara ilişkindir. “Başka bir deyişle, etik; Doğru yanlış, ödevi-yükümlülük ve sosyal sorumluluk kavramlarını sorgular. Öncelikle, ahlakın yaşanacağı bir ortam yaratmak ve oluşturmak, tüm faaliyet ve hedefleri yerel olarak yerine koymak, ne yapılacağını bilmek, neyin uygun olamayacağını, neyin olacağını bilinmesi gerekmektedir (3).

Eğlence, sevgi, barış, saygı, hoşgörü, adalet, erdem, eşitlik, mutluluk ve disiplin gibi insanî kavramların tamamını bir arada bulunduran spor aynı zamanda insani özellikler olan stres, hüzn ve üzüntü kavramlarını da barındırmakta ve insanları çok yönlü olarak etkileyen bir unsur olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında spor kavramı insanî duyguların tamamını barındıran bir kavram olduğu söylenebilir. Bu etkiler her zaman insanları dikkati çeker, onu heyecanlandırır. Bunun için insan hayatının bu alandaki tüm duygularını tatmak ve bu duyguların bir sonucu olarak maddi kazançlar elde etmek ister. Birey, içinde yaşadığı toplumun değerlerine ve insanın dahil olduğu sisteme bağlı olarak bir sosyal varlık olarak yaşar; Bu açıdan spor, bir bireyin hayatının ayrılmaz bir parçasıdır.

Spor müsabakalarında başarılı olabilmek ve kazanmak için gösterilen çaba ve gerçekleştirilen eylemler toplumun kültürel değerlerine, geleneklerine, hukuk kurallarına ve yasalara uygun olmalıdır. Eşitlik tüm spor branşlarının temel ilkesini oluşturmaktadır. Eşitliğin söz konusu olmadığı ortamlarda kaos ve karmaşa ortaya çıkar ve spordan söz edilemez. Spor müsabakalarında kullanılan aletler, spor branşları, müsabaka kuralları, ödül-ceza sistemleri ve yasaklar sporda eşitliği oluşturan unsurlardır. Eşitliğin söz konusu olduğu spor müsabakalarında yeteneğini ve yaratıcılığını kullanarak performansını sergileyebilir (6). Eşitlik ilkesinin hakim olduğu spor müsabakalarında sporcular, etik kurallar çerçevesinde mücadele ederek kazanmaya çalışır. İnsana saygı düşüncesi temelinde oluşturulmuş fair-play kavramı, tüm spor branşlarında ve sporun tüm basamaklarında etik kurallara ve eşitlik ilkesine uygun olarak spor branşının amacına uygun bir şekilde mücadele edilmesini ifade eden bir ahlak ilkesidir (5).

Genel olarak fair-playi üç anlamda şekillendirebiliriz. İlk olarak “iyi oyun” anlamında kullanılmıştır. İkinci olarak ise “sporcuların iyi oyun çerçevesinde mücadele etmesi ve buna göre davranması” olarak kullanılmıştır. Son olarak “iyi oyunun meydana gelmesi için oyunda bulunan kişilerin yapmak zorunda oldukları davranış ve tutumlarının tümü” olarak kullanılmıştır. Bu durum Fransa da ilerleyen yıllarda sporda, oyun alanlarında ve sosyal yaşantıda “genel dürüstlüğü” ifade etmeye başlanmıştır (7).

Bu konularla ilgili alan yazın incelendiğinde karşımıza spor etiği üzerine birçok önemli araştırma çıkmaktadır, kuşkusuz bunların en önemlileri arasında Robert L. Simon’un uzun yıllar etik üzerine yaptığı araştırmalardır. Simon’un çalışması olan Fair-play’in 2. Baskısında sporda ticarileşmenin yanı sıra

üniversitelerde sporda cinsiyet eşitliği, spor bölümleri üzerine durup sporda mükemmellik, şiddet ve uyuşturucu üzerine çalışmalar yapmıştır (8). Lori A. Ganooverway ve arkadaşları (9) tarafından uygulanan ve araştırmamıza ışık tutan bir araştırmalardan birtanesi de Motivasyonel Ortam ve Sportmenlik Algısı Başarı Odaklı Perspektif: Bireysel ve Takım Üzerine Etkisinin de motivasyonel çevre ve karşılıklı etkileşimin bireysel ve grup seviyesindeki etkisi araştırılmıştır (9). Yves Chantal ve arkadaşları (10) tarafından uygulanan Motivasyon, Sportmenlik ve Sporcu Saldırganlık dolaylı analizinde ise kendi kaderini belirlemede motivasyon ve sportmenlik arasındaki ilişki incelenmiştir (10). Araştırmamızda sportmenlikle ilişkisini incelediğimiz etik kavramını görecelilik ve idealizm alt boyutları ile ele alarak araştırmamıza yön vermek amaçlanmıştır. Burada idealizm eğilimi gösteren bireylerin doğru davranışlarla istedikleri sonuca daha kolay ulaşabileceklerini savunulurken idealist davranan bireylerin etik kararlar verirken başkalarına zarar vermekten kaçınacak diğer insanların refahını göz önünde bulunduran bireyler olduğu daha az idealist bireyin ise hedeflerine ulaşmak için pratik ve başkalarına zararın zorunlu olabileceği yolları seçebilen bireyler olduğu görülmüştür.

Bu çalışmamızda dünya da ve ülkemizde son yıllarda sporun içinde aktif bir şekilde rol alan kadının sporcu kimliğini kazanmasıyla sporun en önemli değerleri olan etik duruşun sportmenlik yönelim ile arasındaki ilişkiyi tespit etmek amaçlanmıştır.

3.1. Genel Bilgiler

Bu bölümde spor, kadının sporla olan ilişkisi, etik kavram ve sportmenlik(fair-play) hakkında bilgi verilecektir.

3.1.1. Spor

İnsanlar toplumsal bir ortamda sürekli davranışlar gösterir sürekli hareket etme toplumsal düzene uyum, eğlenme, dinlenme gibi davranışlar en önemlileri arasındadır, bütün bu davranışların tek sebebi varlığın düzenini sağlamaktır. Spor, bireylerin kazanmak ve eğlenmek amacıyla yeteneklerini ve fiziksel yeterliliklerini kullanarak mücadele ettiği faaliyetler olarak tanımlanmaktadır. Geçmiş dönemlerde spor kavramı, insanların avcılık, balıkçılık ve atıcılık faaliyetleri gibi boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirdiği açık hava eylemlerini, belli kurallar çerçevesinde bireysel ya da takımlar halinde düzenli olarak gerçekleştirilen atletik yarışmalardan farklılaştırılmak amacıyla kullanılmıştır. Günümüzde spor, toplumlar arası etkileşim, toplumsal dayanışma ve insan sağlığı üzerinde etkili olan temel öğelerden birini oluşturmakta, insanların gelişimine katkı sağlayan eğitim aracı, sosyal bir iletişim şekli olarak benimsenmiş ve artık insanlar sporun içerisinde doğrudan ya da dolaylı (tarafar) olarak yer bulmasını sağlamıştır. Sporun en önemli özeliği haline gelen pazarlana bilen bir olgu haline gelmesi sporculara, sponsor firmalara ya da spor kulübü yöneticilerine büyük kitleler tarafından tanınma, itibar kazanma ve büyük paralar elde etme gibi kazanımlar sağlamıştır. Sporun sevenlerine kazandırdıkları hakkında günümüzde hâlâ birçok tartışma bulunmakta ve insanlar sporu farklı şekillerde tanımlamaktadır. Bazı insanlar sporu kitleleri uyuşturan çağın afyonu olarak tanımlarken, bazıları da spor için sahip olduğu her şeyi feda etmeyi göze alabilecek derecede fanatikleşmiş ve bazı insanlar da sporun barış ve kardeşliği sağlayan önemli bir araç olarak nitelendirmişlerdir. Sporun, sporla uğraşan bireyler açısından birçok yararı bulunan bir etkinlik olduğunu söylemek

mümkündür. Tüm dünyada ve ülkemizde ilk dönemlerden bu yana kitleleri peşinden sürüklemektedir (11).

Spor sözcüğü disport (dis ve porte) sözcüğünden köken alır ve bu sözcük işten uzak durmak, ağır iş değil eğlence anlamındadır bu da sporun oyun yönünü güçlendirir çünkü spor yaparken zevk alamak, eğlenmek, dinlenmek toplumsal ilişkileri geliştirmek sağlığa katkıda bulunmak önemlidir.

Bir anlamda " Kurallara bağlanmış ve geliştirilmiş bir oyundur(12)." Sporla ilgili tüm belirlemeler onun entemel özelliğine dayanırlar; spor bir oyundur, spor oyunun bütün özelliklerini içerisine alır ve çaba oyunun içerisinde olduğu için yormaktan çok eğlence olarak görülür kazanmak ya da kaybetmek önemli değildir, önemli olan insan başarılıda olsa başarısızda olsa kendi çaba ve isteği ile ilgili kendi öz çabasını sergilemesidir. Bu özgürlüğümüzün gerçekleştiği yerdir, bu bakımdan spor özgür bir eylemdir (13). Genel tanımıyla spor, “insanın aklını ve vücudunu kullanarak rakibine kendisine tabiata mesafeye ve zamana karşı eşit kurallar içinde yaptığı, temelinde mücadele ve rekabet olan yarışma şeklidir” (14). Spor kişilerde ve toplumda sağlıklı ilişkilerin oluşmasına olanak sağlayan kurallara saygı ve sosyal barışa inanmış bireyler kazandıran bir araçtır (14). “Fişek'e göre ise doğa bilimsel- güdümsel sayılması gereken tanımlamalara göre spor, insanın doğasında bulunan saldırganlığa barışçı boşalma olanakları sağlamakta saldırganlık güdüsünün denetim altına alınması için uygun bir yarışma ortamı yaratmaktadır”(15). Yarışma ve rekabetin gerçekleştirilmesi için çeşitli fiziksel faaliyetler anlamında kullanılan spor, belirli bir katılımcı grubundan, insanın bütünsel eğitimi için gerekli bir araç ve eylem olarak tanımlanmaktadır. Spor, insani gelişme özellikleri üzerinde doğrudan etkisi olan barış, sevgi,

kardeşlik, hoşgörü, saygı, dürüstlük ve özveri gibi kavramları getiriyor. Ayrıca, spor, barışın sağlanması ve ülkeler arasında daha iyi ilişkilerin sürdürülmesi ve sosyal sağlığın korunması için önemli bir araçtır (16). Vücut gücünün incelenen bir beceri ve davranış gücüne dönüşmesiyle birlikte, spordaki güzellik doğar ve sadece güzel olanın eklenmesiyle sportif davranışlar desteklenemez. Fair-play sporda, yani sporun güzelliği davranışta erdemle bütünleşmelidir. Spor sadece insan için bir oyun değil, aynı zamanda bireyin güzel ve erdemli davranışlar yaratması için de, insanı yücelten bir zevktir. Daha yetkin ve daha yetkin hale getiren kişi, insan eylemlerini özetlemek için bilinç ve arzu duygusu yaratan bir eylemdir ve bu eylemler sadece spor yapmak için değil, aynı zamanda mükemmellik için bir arzu yaratır, iyi ahlakla bütünleşir. Gerektiğinde meydana gelen sportif davranışlar örnek teşkil edecek ve daha iyi olma çabalarını etkileyecektir (13).

3.1.2. Kadın ve Spor

Bir toplumda kadınların spora ulaşması, spora sahip olması, genel statüsünün bir yansımasıdır. 1970'lerin başından çıkması feminist akımla birlikte, kadın ve spor konusu ciddi olarak ele alınıp, tartışılmaya başlamıştır. Feminizm, cinsiyet ayrımcılığına karşı çıkarak, siyasal, ekonomik ve toplumsal eşitliği savunan bir görüştür. Fransız Devrimi'nin nihai kadın hakları, özgürlüğünün, özgürleşmenin ve özgürlüğün ortaya çıkmış olması, özgür eylem ve reformlar yaratılmasını sağladıktan sonra egemenliğiyle egemenliğiyle mücadeleye dönüşüyor. Bu inisiyatifler bir üründe, kadına eğitimde fırsat eşitliği elde etmek için Amerika Birleşik Devletlerinde “İslah Eğitimi 1972” çalışma başlatıldı ve “TITLE IX” projesi ile birlikte istatistik formları ve kamu yararları için statü elde

etmeleri sağlandı. TİTLE IX'un içeriği, sporda kadınlara fırsat ve ödül eğitsizliğine karşı örgütlenerek lobi birlikteliği oluşturmaktadır (18).

Tüm konularda olduğu gibi, sporda cinsiyet avantajları da vardır. Spor branşları, farklı yüzdelik performans seviyelerine sahip baskın bir tarafa sahiptir. Ancak, farklı toplumlarda, onların gelişim düzeyleri değişmekte ve sanayileşmiş ülkelerde kadınların spora katılımı yüksektir, gelişmekte olan ülkelerde ise bu oran düşüktür. Çünkü bu toplumlarda, kadınların hala doğurganlık için yaratılan kadın, ter yerine parfüm kokusu, aktif yaşam yerine pasif hayat olduğu düşünülmektedir. Spor yaparken, kadınların tenis, yüzme, buz pateni gibi sanatsal ve estetik dallar seçmeleri önerilir (19). Spor genellikle zgr ve istekli olarak yapılır. Katılımın zgr olduğu görülmektedir çünkü yaş, cinsiyet, sınıf ve ırka bağlı olmasına rağmen ihtiyaç duyulan alanlardan biri değildir. Bu zgr ve bağımsız i hayat, kadınlara gelince kaybolur. oğunluğu bilinci, spordaki kadınların varlığı gariptir. Spor haberinin olağandışı ve mizahsız doğasına dayanır, sporun kendisi değil (20). Medyadaki kadın sporcular hakkında çoğu haber, ev hanımı ve anneliklerine odaklanıyor. Öte yandan, kadın sporcuların fotoğraf ya da televizyon görüntüleri, değişimlerini vurgulayacak konumlardan ya da tam tersine, sporla uğraşan kadının cinsiyetinden ve erkekten nasıl uzaklaştığını vurgulayan pozlardan oluşuyor. Çünkü türün özellikleri, sporun uyandırdığı sporun özellikleri tarafından çağrılmaktadır. Bu nedenle spor genellikle erkek kimliği ile özdeşleştirilir ve erkek çalışması olarak görülür. Fiziksel başarı ve erkeklik olarak anlaşılmaktadır. Başarılı kadınlar başarıları arttıķa daha erkeksi olurlar. Hiçbir erkek sporcunun toplumda böyle bir ikilemi yoktur. Kadın atlet başarılı olursa, bir erkek olduğundan şüphelenilir. Bu yüzden

kadın sporcular hormon testlerine tabi tutuluyor. Kadın sporcular sadece buz pateni ve jimnastik gibi sporlarda başarılı olduklarında halk tarafından övülür ve alkışlanır. Bu tür sporlar zaten gençliğe, esnekliğe ve kadınlığa bağlı (20). Güney Amerika'daki gazetelerde kadın sporu % 15'lik bir haber oranı oluşturuyor. Bu marjinal kapsam tüm spor müsabakalarında ve basınlarında aynıdır; Yerel genç sporcuların yaptıkları spordan, bu orana kadar olif sporları değişmez. Sporcuların haberleri de dahil olmak üzere, kadın basında yer alan haberlerin veya kadın sporunun kadın imajının spor imajı olarak görülmesi çok azdır. Kadın takım sporları hakkında çok az yorum var; Bu yorumlar genellikle mükemmelliğin kahramanları, sıkıntıların duygusal yönleri, sıra dışı kişiliği gibi olumsuz ya da az tahmin edilir (21). Toplumdan topluma farklılıklara rağmen, tüm ülkelerde, sporda kadınlara hükmedilen bu görüşler, kadınların spor yönüne oranlarını ve faaliyet çeşitlerini belirlemektedir. Güzelliğini ve çekiciliğini korumak için, kadınlar formda kalmak için aerobik, adım, yürüyüş ve koşu kullanmayı tercih ediyor.

Sporda kadınların kabul edilmemesi, Eski Olimpiyatlarda kadınların geri tutulmasıyla başlamış ve Baron De Coubertin tarafından modern olimpiyatlarda devam etmiştir (21). Dünya sporunun gelişmesinde ve yaygınlaşmasında önemli bir yeri olan Coubertin yaptığı ateşli konuşmalarla, 1901'de “kadınların rolü, erkeklerin galibiyetini takdir etmektir”, 1902de “kadın sporları, doğanın kurallarına aykırıdır”, 1912'de “Olimpiyat oyunları erkeklere ayrılmalı ve kadın sporcuların görünüşlerinin korkutucu olduğu düşüncesi vurgulanmalıdır. ”, buyurmuşlardır. 1924'te, kadınlar erkeklerden 20 yıl sonra yarışmaya başladığında, Coubertin Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nden kadınları

oyunlardan çıkarmasını istedi. 1925'te kadınlara sınıf dışı yarışmalar önerdi ve 1934'te erkeklerin yarışmalara katılmasının iyi olmadığını söyledi. 1935'te, halkın karşılaşmalarında kadınların katılımına karşı olduğunu, toplumda spor yapmamaları gerektiğini ve Olimpiyat Oyunlarındaki kadınların temel rolünün, erkeklerin başarılarını ödüllendirmede yer alması gerektiğinde ısrar etti (21). Kadın hareketleri ile belirli bir düzeyde toplumsal değişim sağlanmış olsa da, yarışma sporlarının katılımı, sporun araştırmaya katılımı ve boş zamanlarında erkekler ve kadınlar arasında hala büyük farklılıklar bulunmaktadır. Ancak, belli bir sosyo-ekonomik ve kültürel düzeye sahip olan aileler kızlarını spor yapmak için çaba harcıyor ya da geçmişte spor yapan anneler kızlarını spor yapmaya teşvik ediyorlar. Buna rağmen, spor yapmaya başlayan kızların sportif zamanları ve düzeyleri, toplumun yapısına bağlı olarak erkeklere göre daha düşüktür. Annenin etkisinin belirli bir yaşa kadar olan çocuklarda daha fazla olduğu göz önüne alındığında, sporun halkın geneline yayılması ve çoğunluğa dönüşmesi için sporda kadınların ilgisinin artırılması ve spora daha aktif katılımın sağlanması için çaba gösterilmelidir.

3.1.3. Etik Kavramı

Ahlaki davranışların kurallarını belirleme, ilkelerini kodlama yönünde bir teşebbüs olarak etik düşüncenin, bir şekilde bütün kültürlerde varlığını gösterdiği bilinmekle birlikte, felsefi anlamda Yunan'da 5.yy'da Sofistlerle ve Sokrates'le başladığı düşünülmektedir. Sofistlerin ahlaki eylemle ahlaklılığın ne olduğu ile ahlakın neden dolayı varolması gerektiği ile ilgili olarak bir takım sorular soran ilk düşünürler olduğu kabul görmektedir. Bazı muhafazakar sofistler ahlaki kuralları toplumsal yaşamı mümkün kılan insani davranışlar, alışkanlık ve uzlaşım

öbekleri olarak değerlendirmiş ve dolayısıyla evrensel bir ahlak sistemi veya kuralının ya da mutlak bir ahlaki hakikatin varlığını benimseyerek ahlaki bir kurallar bütünü oluşturmuşlardır (22).

Ahlak dışı davranışlar tarih boyunca var olmuştur, filozofların çoğu zamanlarının büyük bölümünü etik kuramlar geliştirmeye harcamışlardır. Etik teorisinin en büyük sorunu, etiğin tanımlanmasında ortaya çıkmıştır. "Çünkü etiği tanımlak; kaygan bir joleyi duvara yapıştırma çabalarına benzer." Bundan dolayıdır ki etik farklı teorisyenler tarafından farklı biçimlerde tanımlanmaktadır. "Bu tanımlamalardan birisine göre; etik iyi ve kötünün, doğru ve yanlışın ne olduğunu araştırmaktır."(Karakaş 2008) "Etik; doğru ve yanlış davranışları tanımlayan kurallar bütünüdür. Bu kurallar bizlere davranışlarımızın toplumun yapısına uygunluğunu, kabul görmezliğini ve yanlışlığını söyler"(23).

Etik bir felsefe disiplini, ahlaki eylemin bilimi olarak anlaşılmaktadır, ahlaki olanın ne olduğu, nasıl temellendirilebileceğini ve açıklanabileceğini sorgulayan bir kavramdır. Etik, bir şeyin iyi ya da kötü olduğunu belirtmez iyiye nasıl ulaşılacağına yön gösterir. Ahlakın amacı, insanın kendi başına sağlam temelli ahlaki kararlar vermek zorunda olduklarını ve herhangi bir kimseye ya da başka bir otoriteye ya da sözde yetkin insanlara (anne, baba, öğretmen, din adamı vb) teslim olmamak zorunda olduklarını açıklamaktır.) Ahlak konusunda hiç kimse doğuştan bir başkasından yetkin değildir daha fazla bilgili, ya da daha deneyimlidir ve bu nedenle daha kolay uyum sağlar, eleştirel yaklaşımıyla daha kolay vurgular (24).

3.1.3.1. Antik Dönemden Günümüze Etik Yaklaşımlar

Eski Antik Çağdan günümüze, bilinen etik anlayışıyla ilgili farklı tanımlamalara değinmek gerekirse; Sokrates Etiği;Bütün Grek etiğinin yörüngesini belirlemiş olan kişidir. Eudaimonra'nın insan yaşamının amacı olduğunu savunur. Kabaca mutluluk anlamına gelmekte veya insanın olması gerektiği gibi olduğu kendisinden hoşnut bulunduğu bir hali tanımlamaktaydı.” Sokrates "erdemlerin birliğini" savunmuş ve eşitlemişdi, ona göre erdem ancak "bilgelikle" mümkündür(22).” Sokrates” e göre, gerçekten insandan ve toplumdan bağımsız olarak ahlaki değerler, yasalar ve kurallar vardır. Sokrates, erdemleri, yiğitlik, bilgelik, adaletlilik, doğruluk, vb. kavramları tanımlamıştır. Ahlak yasalarının gerçek özünün ve anlamının var olduğunu Sokratik tartışma yöntemleriyle ortaya koyan Sokrates için, değerler ve yasalar objektif ve değişmeyendir(25).

Aristo Ahlakı;Pratik aklın söz konusu düzene sokma faaliyetine tekabüleden ahlaki eylemlerdir. Aristo”ya göre "toplumda her zaman üstekiler ve güçlüler yönetir altakiler ve güçsüzler yönetilir (22). " İnsan için en iyi şeyin mutluluk olduğunu savunur ve bunu ahlak felsefesini de sistemleştirerek, toplumsal düzen içinde olunabileceğini öne sürer. Aristoteles, en iyi olan şeyin orta yol olduğunu söyleyerek, mutluluğu da orta yol; yani ölçülülükte görmüştür. Bu nedenle maddi şeyleri tam anlamıyla dışlamamış, fakat aşırısının zararlı olduğunu kabul etmiştir. Ölçülülükle, insanın kendi bedenini, yeteneklerini, isteklerini ve olanaklarını tanımasını anlayan Aristotelesne de azla yetinmektir, insan için en iyi şeyin, ne aşırıya kaçmak ne de olanla yetinmek sadece ahlaklı olmak olduğunu savunmuştur (25).

St.Augustinus Etiği;“Hiç ölmeyecekmiş gibi çalış yarın ölecekmişsin gibi ibadet et." ona göre insan tanrının egemenliğine boyun eğmeli ve ibadet etmelidir. İnsanlar aralarındaki eşitsizliklere isyan değil Tanrıya şükür etmelidir (26).”

Nietzsche Etiği; "İnsan doğal bir varlıktır. Erdem kadar erdemsizlikte normal karşılanmalıdır. Ahlaki ölçüler ve normlar koymak saçma ve gerksizdir(26)." İslam etiği kavramını ele aldığımızda ise söz konusu klasik ahlaka yönelik önce kalemi sonrada felsefi bir yaklaşımın; yani Kuran'da vücut bulan vahiye dayalı ahlak üzerinde gerçekleştirilen entellektüel araştırmanın eseri olduğu söylenebilir. İslam ümmeti kur'an da ortaya konan ahlaki emir ve ideallerin toplumsal bir düzeyde tercüme edildiği bir araç olarak değerlendirilir.” Bu açılardan bakıldığında Kur'an bireysel ve toplumsal hayatın 2 ayrı boyutunu düzenler.

Etik kavramına islami açıdan bakan görüşlere baktığımızda ise;

Farabi; Herşeyden önce erdemli bir dinin idealleri ile iyi ve adaletli bir yönetim arasında ki uyumla ilişkilidir, yöneten ve yöneticiler nekad erdemli davranırsa refahın okadar artacağını savunur (22). Ahlak görüşünde Aristotelesci ahlakı, mistik bir ahlakla birleştirme çabasıdır. Ahlak felsefesinin amacını, insanın aklıyla Faal akıl seviyesine yükselmesi ve ondan pay alması olarak tanımlanır İnsan davranışlarının amacı iyi olmalıdır die düşünür ve bu amaçla insane önce kendini sonrada bütün insanlığı tanımayı amaçlamalıdır. Ahlak felsefesinde sevgi kavramını inceleyen Farabi“ye göre, insanlar birbirini sevmeli; çünkü Yüce Allah hem seven, hem de sevilen bir varlıktır. Sevgi insanları iyi davranışa yöneltir ve bir arada mutlu yaşamayı sağlar (25).

İbni Sina; “Ruhun kemalının ve yetkinliğinin ölçüsü bilgelik ve erdemdir. Ona göre, etik moral bilginin sadece formunu verir, içerik söz konusu olunca vahiye dinin varlığı kaçınılmaz olur(26).”

Mevlana; İnsanı bilinçli, akıllı ve duygulu varlık olarak tanımlayan Mevlana, insanın Tanrı bilgisi içinde özgür olduğunu öne sürer onun uygun gördüğü ve görmedi davranışlar olduğunu ve gerekli olgunluğa ulaşmak için buna uyumun gerekliliğini savunmuştur. Tanrı insanlara verdiği Tanrısal öğelerle onların olgunlaşmasına ve Varlığın Birliğini göstermesine imkan tanımıştır. Mevlana insanda ki irade özgürlüğünün insana sorumluluk yüklediğini ve insanın kendine, yaşadığı topluma ve Tanrı’ya karşı sorumluluğunu savunur (26).

Etik kavranına temel oluşturan ve etikle ilgili standartların oluşturulmasına da yardımcı olan bir takım yaklaşımlar bulunmaktadır. Bunlar kısaca şu şekilde özetlenebilir.

Yararcı Yaklaşım: Azami yararı elde edilmesi etik hareketlerin etkilerinde önemlidir.

Hak Yaklaşımı: Moral haklar bir kimsenin nasıl bir yaşam sürecini ön planda tutar.

İyilik ve Adalet Yaklaşımı: Etik hareketin tüm insanlara eşit davranmasını önemser fakat eşit haklar sözkonusu olduğunda bu eşitsizlik sorgulanabilir.

Herkesin İyiliği Yaklaşımı: Hukuk, eğitim, sağlık vb. toplumun tümünü ilgilendiren konularda herkesin iyiliğinin göz önüne alınmasını önemser.

Değer Yaklaşımı: Etik hareketin, dürüstlük, cesaret, hoşgörü vb. değerle uyumlu olmasına ağırlık verir (27).

3.1.4. Etik ve Ahlak İlişkisi

Etik düşünceyi tartıştığımız bu çalışma boyunca karşımıza sık sık çıkan ahlak kavramıyla ilişkisi ve farklılıkları üzerinde durmak gerekirse incelediğimiz kaynaklarda bu kavramların eski filozoflar tarafından birlikte kullanılan kavramlar olarak karşımıza çıktığını fakat günümüzde bu iki kavramın farklı kullanılmaya başladığını görmekteyiz (28). Etiği, ahlaka ilişkin sorun ve yargılarla ya da ahlaki sorun ve yargılarla ilgili felsefe dalı olarak tanımlanmış, doğru ya da iyi ile aynı anlamda ve ahlaka aykırı (immoral) ve etiğe aykırı (unethical) ile karşıt anlamda kullanılmıştır. Genel olarak biz etiği tartışırken, ahlaki sorunlardan, ahlaki yargılardan, ahlaki koşullardan, ahlaki kanıtlamalardan, ahlaki deneyimlerden, ahlaki bilinçten ya da ahlaki bakış açısından söz edebiliriz (25).

Ahlak ve etik kavramları genel literatürde iki ayrı eylem ve faaliyet alanını ifade etmektedir. Ahlak toplumsal alanda insanlar arası ilişkilerde bireylerin uymaları beklenen ve talep edilen davranışlar yani iyi ve kötü diye tabir edilen Dinamik ve süreklilik gösteren davranışlardır. En eski felsefe disiplinlerinden olan etik, yapılması gerekeni söyleyen veya davranışlara ilişkin normlar koyan bir faaliyet değil, yapılması gereken eyleme sorular soran, neyin değerli neyin değersiz olduğu, hangi eylemin yapılmasının doğru, hangilerinin yapılmasının doğru olmadığı, doğru eylemin ve adaletin ne olduğu vb.soruları sorma faaliyetidir (26). Sonuç olarak etikle ilgili ahlak için düşünme bilme, tartışabilme felsefe disiplini diyebiliriz (29).

Türkçe'de günlük kullanımda etik ve ahlak sözcükleri çoğu zaman aynı anlamda kullanılsada Türkçe'ye Arapça'dan geçen ahlak sözcüğü hulk sözcüğünün çoğuludur. Hulk sözcüğü bir insanın yardılışı gereği gerçekleştirdiği davranışları

anlatır ve huy, adet, alışkanlık anlamındadır. Etik sözcüğü ise insan davranışlarını ahlakilik kuralları içinde araştıran ahlaki bilim olarak kullanılırken ahlak ise bir eylemin nasıl yapılması gerektiğini sorgular. Türkçe sözlükte töre bilimi olarak tanımlanan, etik bilimi ve ahlaki bir meslek grubunun uymak zorunda olduğu davranış bütünü, ahlakla ilgili herşeyi kapsamaktadır. Dentoloji sözcüğü ise meslek ahlakı kavramına karşılık görülmektedir (29).

Merkezi insanlar arası ilişkilerin düzenlenmesi ve yönlendirilmesi olan etik bir ahlak felsefesidir. Ahlaksa, toplum içinde bir arada yaşama koşullarını düzenleyen kuralların tümünü içerisinde barındırır. Bütün bunlardan yola çıkarak çalışmamızda etiğin ahlakla örtüşen yanlarının olmasına rağmen etiğin ahlaktan bir sonraki boyut olduğu; etiğin daha kapsamlı bir kavram olduğu sonucunu çıkarmaktayız. Etik üzerine kurulu bir kültürel uygulama olan spor, insan-toplum ve kültürel düzenlemelerdeki farklı boyutları, anlamları ve değerleri ile sosyal bilimlerin konusu olmuştur. Bu açıdan bakıldığında, toplumların diğer toplumlar ve kültürler arasında ayırım yapmaları için spor, atlet ve başarı kavramlarının çok önemli olduğu görülmektedir. Bu özelliklerle, spor etiği kavramının oluşumunda dindarlık kavramı ile etik arasındaki ilişkinin etkisi hakkında konuşabiliriz.

3.1.5.Etiğin Temel Problemleri

“Felsefinin tüm alanları gibi, pratik bir disiplin olması dolayısıyla etik alanda da yoğun tartışmalara konu olan pek çok problem vardır.

Bir etik kavramın hangi temel soruları ele aldığı ;

- Bilgi ile kurduğu ilişkilere
- Birbiriyle bağdaşmayan geçerlilik taleplerinin rekabet içinde olduğu güncel ihtilaflara.

- İnsan bilimlerindeki pratik açıdan önem taşıyan tartışmalara
- Ahlak filozofları arasındaki düşünce farklılıklarına ve daha başka birçokşeye bağlıdır.

Ahlaki eylem bilimi olarak etiğin çözüm önerileri geliştirmek zorunda olduğu 3 temel sorun alanı bulunmaktadır (30).

3.1.5.1.Özgürlük

Dışarıdan bir güç olmadan, akıl ve irade seçimidir. Bireyin kendi zihni ile davranışı ve iradeleri veya bireyleri kendi özgür iradeleriyle ortaya koydukları seçeneklerden biri veya birkaçı olarak tanımlanması tercih olarak tanımlanır. Ahlaki özgürlük, kendi davranışlarımızın davranışlarını ortaya çıkarmak için bu kurallara göre hareket etme iradesinin belirlediği kurallara göre ahlaki bir konudur. Bu bakımdan ahlaki özgürlük, mutlaka özgür iradeyi gerektirir. Özgür olan varlıklar ahlaki davranış ve eylemlerde yer alabilir. Ahlak, özgürlük ve özgür irade birbirini kesin kılan özelliklerdir (26). Etik teorilerin tüm fenomenleri, doğruluğu veya hatayı, vicdanı, değeri ya da vermeyeceği, tüm pişmanlık ve suçluluk duygularını açıklamaya ve doğrulamaya çalıştığı etik yaşam. biri için anlamsızlık olarak görülebilir (29). Ahlaki eylemi ve dolayısıyla ahlaklılığı mümkün kılan şey özgürlüktür, irade özgürlüğüdür. Çünkü iyi-kötü, doğru-yanlış karşısında özgürlüğü olmayan bireyin sorumluluğundan söz edilemez. Psikolojik tekiler ve ahlaksal tasarımlar birbirine iyice geçmiştir ve çok karmaşıktırlar (26). Burada karşımıza determinizm kavramı ortaya çıkarmaktadır bu kavram özgürlük kavramının karşıtı olarak görülmekle birlikte dini determinizm konumuzla alakalı olarak kadere inanç şeklinde ortaya çıkmaktadır.

3.1.5.2. Mutluluk

Etikte mutluluk kavramının önemli bir rolü vardır;

- İnsan mutlu olmaya çalışmalı mı?
- Mutlu olmak ne demektir?

Bir çok araştırmacı tarafından tartışılan bu sorulara farklı iki zıt cevap verilmiştir. “Bir yanda insanın mutlu olma çabası yaşam pratiğinin anlamı olarak görülüp, mutluluk ilkesini en üst normatif ilke olarak tanımlarken; öte yandan erdem, ahlakilik ve akılcılığa ulaşmak mutluluğa ulaşmaktan daha önemli görünmekte ve görev ilkesi mutluluk ilkesinin önüne konmaktadır (30).”

“Mutluluk kavramı açısından etik düşüncelerle ilgili şu saptamalar yapılabilir;

- Mutluluğa ulaşma çabası her eylemin vazgeçilmez uğrağıdır.
- Mutluluğı bir amaç olarak doğrudan hedefimize koymayız somut hedeflere ulaşmak bize memnuniyet ve mutluluk vaat eder.
- Mutluluk etkin normatif değil betimleyici bir kavramıdır. İnsan mutluluğa ulaşmaya çalışmamalıdır fakat doğası gereğı her zaman ulaşmaya çabalamaktadır. Aslında insan, her zaman ve her yerde tüm gücüyle iyi davranmaya çalışmalıdır o kadar ;ahlaki açıdan mutluluğı bu şekilde bulabilir çünkü mutluluk "Erdemin bedeli değil kendisidir (30)." Erdemi ahlaklılığın önemli bir özelliğı olarak gören Sokrates insanların eylemlerinin amacının mutluluk olduğunu, mutluluğun erdemle ilişkili olarak gerçekleşebileceğini idda eder. Buna göre insan kendini bilmekle yükümlüdür. Kendini bilmek entelektüel anlamda ahlaki iyinin bilgisine sahip olup onu hayatın içine aktarmakla gerçekleştirilebilir (31).”

3.1.5.3. İyilik

Etğin en temel kavramlarından bir diğeri de iyi kavramıdır. Hatta onun pozitif ahlaki degerlemenin en genel terimi olduğu iyi ya da kötü diye nitelenmeyen neredeyse hiçbir şey bulunmadığı için iyi kavramının temel olduğu söylenebilmektedir. Bu kavram günümüze kadar ne iyi ne iyi değil şeklinde hemen hemen tüm filozoflar tarafından tartışılmıştır (22; 19). Sokrates “ İyi, tüm eylemlerin nihai ereğidir.” İyi“nin doğasında her şey için ortak olmaklık vardır diye iyi“yi tanımlarken, Platon, en yüksek iyiyi iyi iddası olarak Tanrı ile de özdeşleştirir ki, onun ontolojik temellendirilmesi aynı zamanda teolojik temellendirme kimliği kazandırmış olur ona göre Tanrıya öykünmek insanın ereği olarak konumlanır: “Tanrı ne kadar merhametli ise sen de okadar merhametli olmalısın; o ne kadar affedici ise sen de okadar merhametli olmalısın.” Varlığın bizzat erek taşıdığına inan Platon, iyi ideası altında her şeyin işlevsel olarak birbirine bağlandığı bir düzen olarak görür ve işlevini yerine getiren insan erdem sahibi insandır (11).

Modern düşünürler çoğunlukla bir şeye iyi dediğimiz zaman, insani çıkarları gerçekliğe yansıttığımızı veya iyi teriminin sadece özel taktir ve beğeniyi gösterdiğini ifade ederler. “Kant'a göre bir şey ona bütün koşullar altında değer veriyorsak koşulsuz; buna mukabil ona verdiğimiz değer bir takım değerlere bağlıysa koşullu olarak iyi olmak durumundadır.” O bu ayrımın ardından insanların koşulsuz olarak değer verdikleri yegane şeyin iyi irade ve iyi isteme kapasitesine sahip olan insan varlıkları olduğunu söyler (22; 19).

3.1.6. Etik teoriler

Etik teori ifadesinin kullanımı, oldukça karmaşık bir tanım olarak tanımlanabilir. Etik bir teori, ahlaki düşünce ve pratiğin teorik bir tablosu olup, bu da genel bir test olmayacağını düşündürmektedir (32).

Bu sorgulamanın amacı, insanların davranışlarını yönlendirecek ve bir çerçeve oluşturacak ilkeleri bulmaktır. İnsan davranışlarının sistematik araştırılmasına yönelik iki yaklaşım vardır. Birincisi deontolojik yaklaşım ve diğeri telekomünikasyon yaklaşımıdır (22).

3.1.6.1. Teleolojik Yaklaşımlar

Kısacası, ahlaki etik teorisi, eğin eylemin değerini belirleyen şeyin eylemin sonucu olduğunu ortaya koymaktadır: Biri son derece iyi niyetli olabilir, ahlaki ilkeleri dinleyerek ahlaki ilkeleri takip edebilir; Olumsuz bir sonuç durumunda, bir eylemin yanlış olabileceğini iddia eden teorilere, sonuç teorileri denir (24). Bu yaklaşım, iyi kötü davranış ve kararların sonuçlarıyla ilgilidir. Daha spesifik olarak, teleolojik etik teorilerin, eylem tarafından üretilen sonuç eyleminin değerini belirlediği söylenebilir. Bu yaklaşıma göre, bireyin kararı daha fazla insana daha fazla fayda sağlasa da, etikdir. (24).

Bu teorilerin temel problemi, en büyük sorun ve bireysel mutluluk, kendini gerçekleştirme veya en yüksek sayıda insanın en büyük mutluluğudur, ulaşılması gereken nihai hedeftir. Teleolojik eğin klasik veya yetkin örneği yaratıcılıktır (22).

3.1.6.2. Deontolojik Yaklaşımlar

Deontolojik etik sistemler, ilkeli karar verme sistemleri olarak tanımlanır ve Immanuel Kant tarafından geliştirilir. Bu sistemlerde karar, faaliyet ve davranış seçiminde önemli olan sonuçlar değil, ilke ve kuralların doğruluğudur (24).

Teleolojik etiğin karşısındaki deontolojik etik, deontolojik ahlakın eylem ilkesi olduğunu ve eylemin temelini oluşturan ödevin eylemin sonucundan çok önemli olduğunu anlaması fikrine dayanarak ahlak temelinde ödev koyar ve Kişi, akıllı ve sorumlu bir varlık olarak yerine getirmelidir (22, 33). Örneğin, eğer kişi bir ceza veya suç olmadığı için hiçbir şey çalmazsa, çalmazsa deontolojik etiktedir, bu yüzden sonuca bakmadan eylemi yapmak değerlidir. Teleolojik etik eylemlerin sonuçlarını dikkate alarak yapılması gerektiğini savunuyor (34).

3.1.6.3. Teleolojik ve Deontolojik Etik Arasındaki Farklar

Teleolojik etiğin, ahlaki eylemin ölçütlerinin belirlenmesinde değer kavramlarına dayandırılması gerektiğini öne sürerken, deontolojik değer hakkındaki tartışmaları önler. Deontolojik etik yalnızca deontik kavramları kullanır ve sadece ahlaki eylemin doğruluğu ve uygunluğuna odaklanır. Deontolojik teorileri savunmak gerekirken, bazı şeyler ilkeye, hatta özüne ya da özüne dayanıyor çünkü teleolojik teoriler, belirli şeylerin veya eylem türlerinin dikkate alınması gerektiğini belirler. Deontolojik teoriler, tıpkı ahlaki eylemin ölçütü gibi, eşitlik ya da tarafsızlık gibi maddi ölçütler ya da evrenselleşme gibi resmi ölçütler getirir (34).

3.1.7. Etik kuramlar

Felsefî bir disiplin olarak etik, MÖ 3. yüzyılda ortaya çıkmaya başlamıştır. Onu ortaya çıkarmanın en önemli sebebi, Sokrates ve Plato gibi filozofların insan yaşamıdır; erdemli bir hayatın kalitesi hakkında amaç ve düşünmek. Nitekim Sofistler, genel ahlaki değerlerin olmadığı inancıyla tam ahlaki vizyonu savundukları yerde, hoca ve Platon, evrensel ahlaki değerlerin var olduğu inancını sağlamak için yoğun bir çaba göstermiştir. Ahlak filozofu işte bu tarihten itibaren ahlaklılığı mümkün kılan, ahlaki hayatı belirleyen koşulları ve insanın ahlaki eylemlerini ele almış eylemlerin kendilerine dayadığı eylemleri araştırmışlardır (22).

3.1.7.1. Meta Etik

Meta etiği, bu yüzyılın başından beri, etiğin kapsamlı bir anlayışıyla, ahlaki düşüncenin yapısının ve ahlakın nasıl ifade edildiğinin ve etik konusunun nasıl ifade edildiğinin anlaşılmasıyla, Anglasakson dillerindeki etik konusuna ilişkisizdir. araştırıldı. teorisi. Ahlakı, eleştirel talepler ve etik sınırlar ve talepler açısından inceleyen etik (30). Bir başka deyişle nasıl davranırsak ahlaki bakımdan doğru davranmış oluruz sorusunu yanıtlamaya çalışan meta-etik etiğin ve ahlaki yargıların doğası, ahlaki yargıların gerçekleşmesi konularıyla ilgilenir (35). Meta-etik dolaylı sonuçlar dışında eyleme ilişkin olarak hiç bir ahlaki ilke ya da hedef önemsemez esas olarak tamamen felsefi analizden oluşur. Genellikle kabul edildiği üzere meta etik şu soruları sorar:

1.Doğru-yanlış, iyi-kötü gibi etik terimleri ya da kavramları içeren yargıların doğası anlamı ya da kavramları içeren yargıların doğası anlamı ya da işlevi nedir?

2.Bu tür terimler ahlaki anlamda kullanılışı, ahlaki olmayan anlamda kullanılışından, ahlaki yargılar normatif yargılardan nasıl ayrılır, ahlaki olmayanın zıttı olarak alındığında ahlakinin anlamı nedir?

3.Eylem, vicdan, özgür irade, niyet sözverme, özür dileme, güdü, sorumluluk, akıl, irade vb. gibi birbiriyle bağlantılı terimlerin ya da kavramların açıklanması ya da anlamı nedir?

4.Etik yargılar ve değeri yargıları kanıtlanabilir mi ya da geçerli oldukları gösterilebilir mi? Evetse, nasıl ve ne şekilde ya da ahlaksal akıl yürütme ile değeri ilişkin akıl yürütmenin mantığı nedir? (19).

Yaptığımız literatür taramasında bu sorulardan 1 ve 4 numaralı sorular meta-etik'in standart soruları 2 ve 3 numaralı sorular ise son zamanlarda tartışılan ve üzerinde durulan sorular olarak karşımıza çıkmaktadır.

Genel anlamda meta-etik normatif etiğin koymuş olduğu ahlaki yargılar üzerinden konuşur. Bu yargıların kavramını analiz eder, anlamlarını, mahiyetlerini ve birbirleri karşısındaki durumlarını inceler. Bu nedenle etiğin günlük uygulamalarının üzerine çıkan bir söylem durumundadır. Temelde ahlaki yargıların doğasını ve metodolojisini ele alan metaetiğin bu incelemelere dayalı iki kısmı olduğu söylenebilir. İlki ahlaki yargıların özü ve doğası ile ikincisi ise ahlaki ilkelerin nasıl belirleneceğinin araştırması ile ilgilidir. Bu genel ayrımın yanında metaetikçiler, gerçekleştirdikleri analizin doğası, sonuçlarının değeriendirilmesi ve etik problemlere uygulanması konusunda da farklılaşmışlar

ve konuyla ilgili; bilişselcilik, bilişselci doğacılık, bilişselci sezgicilik, gayrı-bilişselcilik, preskriptif etik gibi kavramlar geliştirmişlerdir (31).

3.1.7.2. Normatif Etik

Etik, insan olmamız dolayısıyla bizim birtakım ödevlerimiz olup olmadığını sorgular. Demek ki, geleneksel anlamı içinde etik olması gerekeni bildiren kural koyucu ya da normatif bir disiplin olmuştur. Başka bir deyişle, etikle anlaşılan daha ziyade insan varlıklarına neyin doğru, neyin yanlış, neyin iyi neyin kötü olduğuyla belirli durumlarda neyapıp ne yapmamaları gerektiğiyle, hangi nihai amaçların peşinden gitmek durumunda olduklarıyla, hayatlarını nasıl sürdürmeleri gerektiğiyle ilgili bilgi veren insanların ahlaki eylemleri için norm ve düzenleyici ilkeler getiren normatif etikdir (36).

Etik düşünürler şu halde çoğunluk doğrudan doğruya veya esas itibariyle değerlendirme işine girer, neyin iyi ya da kötü olduğunu söyler o, kural koyar, yaşama biçimini temellendirir. Kısacası insanlara ahlaki bakımdan rehberlik eder. Bundan dolayı kural koyucu yaklaşımı benimsyen ahlak filozofu insanlara ne yapmaları ya da neden kaçmaları gerektiğini göstererek, kendilerine yükümlülüklerini ve sorumluluklarını anımsatan nesnel ahlaki hakikatler bulunduğunu savunur (22). Yani kural koyan ahlaktır. İnsanlara nasıl davranmaları gerektiğiyle ilgili kurallar koyar, bunları buyurur, emreder ve zorlar. İnsanlara hayatlarını düzenleme konusunda rehberlik eder. En yüksek ahlaki değerler, ahlaklı insan ve toplum hakkında incelemeler ve değerlendirmeler yaparak elde ettiği bilgilerle insanları aydınlatmaya çabalar (31).

3.1.7.3. Uygulamalı Etik

Uygulamalı etik, belirli alanlarda ortaya çıkan etik meselelerin tartışılması ve bu kriterlerin bu belirli alanlarda insan davranışında uygulanması ile ilgili kriterlerin oluşturulmasıyla ilgilidir. Çağdaş dünyada uygulamalı etiğin ortaya çıkışı, 1970'lerin başındaki 1960'ların sonlarına denk düşmektedir. İş etiği, eğitim etiği vb. (37).

Ahlakın ahlaki veya eylem bilimi etiği ile bağlantılı olarak, yaşamın ve eylemin belirli alanlarına uygulanmasıyla, ahlakın mutlak ve koşulsuzluğuna olan talebi yorumlayan özel bir somut etikdir (30).

3.1.8. Meslek Etiği

Mesleki etik ve iş etiği kavramları, modern yaşamın kavramları, kısacası işin yoğunluğu ve çalışma hayatıdır. Modern olmayan toplumlarda, bugünkü bir çalışma mümkün değildi çünkü postmodern insanlar basit ve doğal insanlardı. Bu toplumlarda, ekonomik faaliyetler sadece var olan nitelikler temelinde düzenlenir; zanaatkârlar sadece geçimlerini sağlamak için çalışırlar ve ailelerinin yöntemleri ile ekonomiye devam etmelerinden daha fazlasını beklemezler. Çalışma hayatı, modern çağda sosyal hayatın merkezi bir parçası haline gelmiş ve toplumsal ilişkileri resmileştiren rasyonel ilkelere göre örgütlenmiş bürokratik ilke ve yöntemlerin egemenliği altına alınmıştır. Duygusal ilişkiler arka plana itildi ve mümkün olduğu kadarıyla, mekanik bir anlayışa hakim bir kural oluşturmaya çalışıldı (38).

Bu değişimler meslek etiği kavramını ortaya çıkarmıştır. Felsefe bilimi açısından bakıldığında etik kavramının tartışılması çok eskilere gitmez, aslında,

Platon ve Aristo'dan beri zanaatkarların işini nasıl doğru yapacağı konusunda bazı ilkeler vardır. Osmanlı döneminde de devletin önemli kurumlarından olan Ahiliğin en önemli özelliklerinden biri iş yapma ahlakı olarak tanımlanmıştır. Meslek etiği, belirli bir mesleği icra ederken kişinin ne yapması ya da yapmaması gerektiğini biçimlendirir ve meslek gruplarının ahlakları, genel ahlaki ilkeye mesleğinde olabildiğince iyi olma ilkesine dayanır, bu durumda iş sadece mesleki teknikler olarak değil insanlar arasındaki kurallar uyumu olarakta tanımlanır. Platon, bir işin iyi yapılması için yalnızca uzmanlığın yeterli olmadığını, iyi niyet etmeninde önemli olduğunu vurgular. Başka bir deyişle, iyiyi istemeyen için bilgi, şans olmaktan çok bir tehlikedir (29). “Mesleki etik; bir meslek grubunun, mesleğe ilişkin olarak oluşturup kurdugu, meslek üyelerine emreden, onları belirli bir şekilde davranmaya zorlayan kişisel eğilimlerini sınırlayan yetersiz ve ilkesiz üyeleri meslekten dışlayan mesleki iç rekabeti düzenleyen hizmet ideallerini korumayı amaçlayan mesleki ilkeler bütünüdür.” Burada amaç haksız rekabeti önlemek ve meslek onurunu yükseltmektir. Meslek etiğinin yanıt aradığı soru insanların belirli bir mesleği yaparken genel olarak ne yapıp ne yapmamaları gerektiğidir. Meslek etiğini açıklamaya çalışan tüm tanımlar belli bir durumdaki yanlış ve doğrunun ne olduğu konusunda var olan kuralları, standartları ve etik prensipleri içine almaktadır. Spesifik bir davranışın etiğe uygun olup olmadığı, yalnızca bireylerin kişisel etik değerleri tarafından değil, kitle iletişim araçlarını, çıkar gruplarını ve örgütleri de içine alan toplum tarafından belirlendirmektedir. Bu yargılar örgütlerin etkinliklerinin toplum tarafından kabulünü ve reddini etkilemektedir (26).

Mesleki etiğin ilkeleri yazılı olmak zorunda değildir, ancak yazılı bir kültürün olduğu toplumlarda, genellikle yazılı olarak ortaya çıkar, bu da bütçe kurallarının daha iyi kavranmasına, akılda tutulmasına ve daha kolay uygulanmasına izin verir. Bazı düşünürler mesleki ahlakın daha fazla olduğunu ve meslek etiği etiği açısından birbirine çok benzediklerini ve birbirlerinden çok farklı olabileceğini savunurlar. Mesleki etik ilkeleri, sıradan ahlaki ilkelere göre daha yüksek bir ideal sergilemelidir. Hukukun kuralları gibi mesleki etik ilkeleri, çoğunlukla mesleğin vicdanına yönelik cezai yaptırımlara sahip değildir. Ancak ilkelerden sapma durumunda meslekler gibi cezalar ortaya çıkabilir. Bu nedenle, meslek etiği ilkeleri bireyler tarafından değil, bir meslek tarafından belirlenen ilkelerdir (39).

3.2. Sportmenlik Etik İlişkisi

Sosyal bilimlere konu olan spor etik temele dayalı ve kültürel bir uygulama olup insan-toplum ve kültür düzlemlerinde çok farklı boyutlarda anlamlara ve değerlere sahiptir (16). Sportmenlik normatif standartlarla ilişkilidir spordaki sosyoahlaki davranışlarla özdeşleşir ve spor ruhuna uygun erdemli davranışların neler olduğunu bunların nasıl uygulanacağını anlatır (40).

Ahlak çok yönlü bir kavramdır bu nedenle insan yaşamın da tek ahlak yoktur ve yaşamımızın her alanında kendisine özgü bir ahlakın bulunması olağandır. Örneğin; ticaret ahlakı, günlük yaşama ahlakı, evlilik ahlakı vb. Bir ahlak olarak spor tıpkı günlük olağan yaşamdan olduğu gibi bütün bunlarında üzerinde onların özelliklerini de kapsayan ilişkili bir yapıdır, önemli ayrılığı onun yapısı, özü gereği bir ahlak olmasıdır çünkü spor ahlakı bir yaşam biçimidir ve onu benimseyenler bu ilkelere uymak zorundadır (1). Genel anlamda sporun

gelişmesinde önemli rol oynayan spor etiği, sporun taraflarının görev ve sorumluluklarını dürüstlük, adalet, açıklık, tarafsızlık ve saygı gibi fair-playa uygun evrensel değerler doğrultusunda gerçekleştirmelerini sağlayacak ilkeleri kapsamaktadır. Spor etiğinin temel amacı da bireylere spor alanında kabul görmüş evrensel etik ilkelerinin benimsetilerek bu ilkelerin sportif ortamlarda uygulanmasını sağlamaktır (26). Sporun gelişimine baktığımızda insanın gelişimi ile paralel olduğu insan davranışlarıyla geliştiği görülmektedir. Spor ve etik dışı davranışlar mantıksal açıdan yaklaşıldığında bir arada bulunmaması gereken iki kavram olmasına rağmen günümüzde spor sık sık etik dışı olaylarla birlikte anılır duruma gelmiştir. Spor ahlakı birçok belli başlı özel ahlaklar ile ilişki içindedir ve insanın yaptığı bütün hareketler birer spor olarak görülmüştür İlkel insanın avını yakalamak için ya da av olmamak için koşması, düşmanıya girdiği mücadele, kısacası yaşamını sürdürmek için yaptığı her şey spor faaliyeti olarak değerlendirilebilir... Bütün bu görüşlerin yanı sıra bazıları ise sporun başlangıç anının, insanın yerleşik hayata geçerek tarımla ilgilenmesi, yerleşik düzene geçmesi ve bunun sonucunda ortaya çıkan boş zaman değerlendirme arayışına denk geldiği savunulur (19). yani boyunca insanlık, yaşama koşullarını düzelterip geliştirdikçe hareket biçimleride doğal olarak değişikliğe uğramıştır. Örgütlenme ilk olarak dinsel törenlerin düzenlendiği Antik olimpiyat oyunları ile başlamış daha sonra gösterilen ilgi karşısında farklı branşları da içerisine almış ve gelişmiştir. Belirli bir dönemden sonra yarışmalardan büyük maddi kazanımlar elde edilmeye başlanmış siteler büyük ödüller ortaya atış mış ve bunun sonucu maddi değerlerle ödüllendirilen sporcular manevi değeri olan kutsal çelenk yerine, kendilerine verilecek büyük ödüller için yarışmaya başlamışlardır. Daha sonraları

Romalıların spor oyunları yerine gladyatör oyunları gibi kanlı mücadeleleri seçmeleri olimpiyatların dinsizlik ve put pereslik gerekçesiyle bir süre ara vermesine neden olmuştur (41). Ortaçağa doğru yaklaşıldığında kilisenin bağnaz yaklaşımından dolayı güç kaybeden spor, şeytan işi olarak tanımlanmış ve sadece şovelye eğitimi için kullanılmasına izin verilmiştir. Yakın çağın başlangıcıyla sanayinin gelişmesi insan gücüne olan ihtiyacın azalması boş zamanları artan insanları farklı aktiviteler yapmaya yönlendirmiş rekreasyon faaliyeti olarak spor yapanlar ve sporu meslek olarak edinmişlerden oluşan bir pramit oluşturulmuştur. İşte günümüzün en çok tartışılan ve araştırmamızın yapı taşını oluşturan spor etiği kavramı da sporun bir meslek, para kazanma aracı olarak karşımıza çıkmasıyla önemini dahada artırmıştır.

Sporu meslek olarak edinmiş ve spora yönveren kişilerin (antrenör, yönetici, gazeteci.. vb.)etik kurallara dikkat etmesi gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında sporda uyulması gereken etik ilkeler;

1. Sporcular araç olarak görülmemelidir. Spor müsabakalarında sportif hedeflere ulaşmak, yarışmaların sonuçlarından daha önemlidir. Para vb. Faktörler sporun amacını engellememelidir.

a) Karınca. Spor yöneticileri sporculara saygılı davranmalı, kendi varlıklarına değer vermeli, sporcuları istismar etmemeli ve onları robot olarak görmemelidir.

b) Sporcular rakiplerine saygı göstermeli ve rakiplerine karşı sindirme ya da kasıtlı zarar verme taktiklerini göz ardı etmemelidir.

c) Kullanılan ekipman, süreçler ve spor kuralları, spora dahil olan tüm tarafların güvenliğini sağlamalıdır.

2. Müsabakalar adil olmalı.

a) Liglerin yönetimi ve karşılaşmaların kontrolü tüm taraflara eşit olarak uygulanan tarafsız kurallara uygun olarak yapılır.

b) Sporun tanımı bedensel güç ve mücadeleyi içeren bir yarışmadır. Bu nedenle, yarışmalarda yapılacak kararlar, sadece spor becerilerine uygun olarak fiziksel beceriler, motivasyon, strateji ve şans faktörlerine göre belirlenmelidir. Sporcuların performanslarını doping maddeleri vererek veya bir sporcuya veya takıma handikap yaparak yapay olarak artırmak yasa dışıdır.

c) Bahisçilerin veya das porcerlerinin yolsuz olduğu ve yarışmaların sonuçlarını etkilediği sporun ruhuna aykırıdır.

3. Katılım, liderlik, kaynaklar ve ödüller başarıya dayalı olmalıdır; Bu ilke, spor etkinliklerine katılanlar için eşit katılım ve eşit fırsatlar anlamına gelir.

a) spor faaliyetlerine katılacak ırk, cinsiyet ve sosyal statüye değil; yetenek ve motivasyon temelinde karar verilmelidir.

b) Kadın sporcuların medya tarafından cinsiyet olarak kullanılma hakları yoktur.

c) Erkek ve kadın sporcular arasında kaynak tahsis ederken cinsiyet tahsisi yapılmamalıdır.

4.Sport aktiviteleri katılımcıların güvenliğini sağlayacak şekilde olmalıdır. Spor kural ve ekipmanı sporcuları korumak için tasarlanmalı ve üretilmelidir.

a) Sporcuların sağlığı ve güvenliği. ve yöneticilerin takım başarısından daha önemli olduğu düşünülmelidir.

b) Sporcular susuzluk veya yorgunluk gibi fiziksel rahatsızlıklardan korunmalıdır.

c) Sporcular rakiplerine zarar verebilecek kasıtlı eylemlerden kaçınılmalıdırlar.

Bugün sporda karşılaşılan en önemli etik sorunlardan bazıları doping, bahis, engel ve şiddet olarak listelenmelidir (26).

3.3. Fair-Play

3.3.1. Fair-Play'in Tanımı

Fair-play ilk kez 18. Yüzyılın sonlarında İngiltere'de okul sporu anlamında kullanılmıştır. "İngilizce kökenli olan fair-play kelimesinin kökeninde birleşik bir kelime olan "fairness" sözcüğü vardır. Fairness sözcüğü, girilen uğraşta dürüst davranmak, hak gözeterek, şövalyece, mertçe, insana yaraşır biçimde yaşamak anlamına gelmektedir" (41). Fair-play, hakça , dürüst oyun, kurallara uygun rakiplere karşı saygılı, adil olmayan avantajları kabul etmemek, rakibin kazandığı haksız dezavantajlardan yararlanmamak ve rakibini yenmek yerine rakibiyle oynadığı oyunun tadını çıkarmak demektir. rakibinin hedeflerinin güzelliğini takdir etmek için. (5). Fair-play kavramının kurallara ilişkin sportif erdem (formal) ve yaşama ilkesi olarak sportif erdem (informal) olarak iki değişik yanı ortaya çıkmaktadır (41). Fair -play, önceden belirlenmiş bir müsabakada, sporcular ve izleyiciler bu kuralları takip etmelidir. Bu durumda, bir sporcu kuralları kurar, oyunu kazanma gücünü veya lehine çevirir. Resmi olmayan adil oyun, sporcuların ve izleyicilerin yarışmanın resmi kurallarına uydukları gerçeğine ek olarak, evrensel ahlakı temsil eder. Bu süreçte, sporcuların stresli süreçte kendi beceri ve yetenekleri ile rekabet edebilmek için kendi avantaj ve çıkarlarını kazanmak, yarışmacıların kişilik ve ahlaki değerlerine saygılı olmak, 16 adil bir yarışma göstermek için en iyisini yapmaya çalışmak demektir. . Sporun temeli rekabettir. Amaç kazanmada yatıyor. Fakat ahlaki ve adil bir şekilde kazanmak için, adil oyun ruhu gereklidir. Genel olarak, adil oyunu üç şekilde şekillendirebiliriz. İlk olarak â iyi oyun olarak kullanıldı. İkincisi, iyi bir ruh hali ve ikinci yarışın Sporcuya uygun davranış modeli olarak kullanıldı. Son olarak,

oyundaki insanların iyi oyunun gerçekleşmesini sağlamak için yapmaları gereken davranış ve tutumların tümü olarak meydan kullanıldı. Bu durum, önümüzdeki yıllarda Fransa'da spor, oyun alanları ve sosyal yaşamda sosyal genel dürüstlük anlamına geliyordu (13).

3.3.2. Fair-Playin Tarihi Gelişimi

Fair-play kavramı tarihsel dönemde incelendiğinde farklı süreçlerde farklı şekillerde görülmektedir. Bazı dönemlerde resmi adil oyun, gayri resmi adil oyun tarafından yönetildi. Bununla birlikte, tüm dönemlerde adil bir oyun yaklaşımı olmuştur.

3.3.2.1. Antik Çağda Fair-Play

Antik Yunanistan'da tarihte adil oyun kavramı eskidir ve günümüzde adil oyun kavramı ile kuralların belirlenmesi, hakem kararlarına uyma ve şans eşitliği arasında benzerlikler vardır (40). Antik Yunan Olimpiyatlarında, yenilgi olduğunda rakibin üstünlüğünü gerektiği gibi tanıyacak, aralarındaki sportmenlik ruhunu benimseyecek sporcular beklenilmektedir. Şakem eşitliğine inanan eski sporcuların hakemlerin sözlerine itaat etmeleri, Olimpiyat Oyunları'ndan aylar önce eğitilmeleri ve Elis'te bir ay boyunca eşit bir eşitlik sağlamaları gerekti. Bugünkü fairplay konseptinin antik yeri terk etmesinin en önemli noktası, antik Yunanlıların profesyonel spor ve amatör sporlar arasında bir fark olduğunu fark etmemiş olmasıdır (40).

4.3.2.2. Orta Çağda Fair-Play

Orta Çağ'ın en önemli özelliği, şövalyenin adil oyun düşüncesiyle yorumlanmasıdır. Orta Çağ Şövalye Turnuvalarında adil oyun fikri oldukça yaygındır. Aslında, kullanım adil ece kavramı yerine, “şövalye y sık sık kullanılır. Her ne kadar adaletsiz avantajlardan kaçınma, rakiplere saygı ve şeref ve adil oyun arasındaki onurlu mücadeleden yana benzerliklere sahip olsa da, belli noktalarda ayırt edilir. Ortaçağ turnuvalarının izleyicileri tamamen yanıldığından ve krallık gücünün bir gösteri alanı olduğundan, turnuvalarda fırsat eşitliği yerine fırsat eşitliği göz önünde bulundurulmaktadır (40). Aibar adil oyun kelimesi henüz Orta Çağ'da kullanılmamaktadır. Ancak, 1467 yılı için İngilizce Turnuva Kurallarında, terim. Faul oyun ar adil oyun davranışı için kullanılır ve adil oyunun temelini oluşturur (40).

4.3.2.3. Yeni Çağda Fair-Play

Thomas Arnold ilk olarak müdür olduğu Rugby College'da çalıştı ve öğrencilerin çağdaş geleneklerini, tutumlarını ve davranışlarını değiştirmeye çalışıyordu. Genç Hristiyan beyefendi bireylerini yetiştirmeyi amaçlayan Arnold, bunun için dine odaklanıyor ve sporla kişisel ilgisi olmamasına rağmen, öğrencilerine sporlarıyla Hristiyanlaşmasına yardımcı olmayı ümit eden futbol, kriket gibi oyunlara yönlendiriyor. Öğretmenler ayrıca, oyun sırasında beyefendi davranışları olmayan öğrencileri uyarmaları konusunda da bilgilendirilir. Uppingham okulunun yöneticisi Edward Thring, Arnold'un aksine öğrencilerin pratik yaşamına uyum sağlamayı amaçlıyor. Sporun karakter eğitiminde önemine inanan spor ve jimnastik programı ilk spor salonunu inşa ettirmektedir (40).

3.3.3. Türkiye’de Fair-Playin Gelişimi

19. Yüzyıl ve öncesinde Türk sportif aktivitelerinde fair-playe ait davranışlar sergilenmektedir. Fair-play kavramının Türkçeye girmesiyle beraber aynı anlam taşıyan çeşitli sözcükler bulunmaktadır. Fair-play kavramı centilmenlik, sportmenlik veya efendilik kavramıyla ifade edilmektedir. Doğrudan fair-playe ilişkin ilk kaynak Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından çevirisi yaptırılarak 1994 yılında yayımlanan, “Sporda Erdemlik-Fair-Play” adlı eserdir. Böylelikle fair-play kavramı Türkçeye “sporda erdemlik” olarak girmekle beraber sonralarında ise “sportif erdem” kavramı benimsenmiştir (40). “Sportif erdem” tek bir erdem olarak değil, spora ilişkin tüm erdemleri kapsayan bir kavramdır (13). Türkiye’de kurumsal yeniden yapılanma için ilk fuar olan 1981 yılında Türkiye Ulusal Olimpiyat Komitesi (TMOK) Fair Play Komisyonu (NOC) bünyesinde kurulmuştur. Organizasyonlarla tüm disiplinlerin spor etkinliklerinde, özellikle de sporcunun, komisyonun anlaşılmasına bir örnek teşkil edebilecek davranışlarla ilgili araştırma yapan sporcuları belirleyen, 1983’ten bu yana adil oyun ödülünü kazanan Türkiye sporcuları Uluslararası Fair Play Konseyi’ne göndermeye başladı. 1983’te Türkiye’de ilk kez büyük başarı elde etme açısından Türkiye’de. Konya 1.sınıf futbol takımları, Derbentspor’un kalecisi İsmet Karababa’nın, hakem kararını topla buluşturmasıyla hakem kararı alan Milli Fair Play ödülü layık görüldü. Hakem yardımında bulunma hakkı sayesinde haklı bir yarışma için eşsiz bir örnek teşkil eden sporcu, kendisi ve takımı ona karşı olsa da, Uluslararası Fair-Play Konseyi Ödülü’ne aday gösterildi ve 1983 kazandı. Fair-Play Trophy, adil oyunun en büyük ödülü. Takip eden yıllarda, Türkiye tarafından aday gösterilen

pek çok sporcu ve spor adamı, uluslararası fair-play'e katkısı ile ödüllendirildi ya da ödül kazandı ”(40).

4. GEREÇ VE YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile aktif olarak spor yapan kadın sporcuların kişisel etik duruşları ile sportmenlik davranışları arasındaki ilişkiyi tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modeli olup, veriler ölçekle elde edilmiştir. Araştırmamız sonucunda elde ettiğimiz bilgiler ışığında sporculara ve sporun içerisinde olan diğer bireylerde spor ahlakını geliştirmek, onlara fair-play (hakça, dürüst oyun) kavramını özümsetmek amacıyla neler yapılabileceği konusunda eksikleri görebilmek ve bunların giderilmesi açısından gerekli tedbirlerin alınmasına katkı sağlamak amaçlanmıştır.

4.2. Evren ve Örneklem

2017/2018 sezonu Futbol, Voleybol, Basketbol, Hentbol branşlarındaki kadın Sporcular oluşturmuştur. Çalışma kapsamında 2017/2018 sezonu 1. Lig Hentbol 14 takım(168 sporcu), 2.Lig Voleybol 9 takım(108 sporcu), 3.Lig Futbol 12 takım (240 sporcu),1.Lig Basketbol 18 takım (180 sporcu) olmak üzere toplam 696 sporcudan %67'sine (479) ulaşılmıştır.Tezimizdeki ölçeklerin uygulanması için denek grubunu oluşturan kulüplerden gerekli izinler alınmıştır.

Tablo 1. 2017/2018 Sezonu 1.lig Kadınlar Hentbol Takımları

2017/2018 Sezonu 1.lig Kadınlar Hentbol Takımları			
	TAKIM	Sporcu Sayısı	Ankete Katılan
1	Kastamonu Artsam Koleji Spor Kulübü	12	5
2	Genç Uşak Spor Kulübü	12	8
3	Samsun Gençlik Spor Kulübü	12	7
4	Pazar Spor Kulübü	12	10
5	Bandırma Spor Kulübü	12	8
6	Sivas Belediye Spor Kulübü	12	7
7	Bursa Gücügençlik Spor Kulübü	12	8
8	Yalıkavak Belediye Spor Kulübü	12	7
9	Çankaya Eğitim Gençlik	12	5
10	Elazığ Sosyal Yardımlaşma Spor Kulübü	12	12
11	Kastamonu Gençlik Spor Kulübü	12	7
12	Metropol Aksaray Akhisar Spor Kulübü	12	6
13	Kemal Paşa Ata Gençlik Spor Kulübü	12	9
14	Yeni Mahalle 1923 Hentbol Spor Kulübü	12	6
Toplam		168	105

Tablo 2. 2017/2018 Sezonu 2.lig 6. Grup Kadınlar Voleybol Takımları

2017/2018 Sezonu 2.lig 6. Grup Kadınlar Voleybol Takımları			
	TAKIM	Sporcu Sayısı	Ankete Katılan
1	Amed Sportif Faliyetler(Çekildi)	12	0
2	Çelebi Eser	12	12
3	Elazığ Gençlik Spor	12	15
4	Elazığ Polis Gücü	12	14
5	Merinos	12	12
6	Zeugma Gençlik	12	12
7	Antakya Belediye	12	12
8	Defne Gençlik	12	12
9	Urfa Sefa Spor	12	12
Toplam		108	101

Tablo 3. 2017/2018 Sezonu 1.lig Kadınlar Basketbol Takımları

2017/2018 Sezonu 1.lig Kadınlar Basketbol Takımları			
	TAKIM	Sporcu Sayısı	Ankete katılan
1	İzmit Belediye Spor	10	4
2	Tosyalı Toyo Osmaniye	10	7
3	Kırçiçeği Bodrum Basketbol	10	0
4	Mersin Basketbol	10	5
5	Çankaya Üniversitesi	10	0
6	Urfa Belediye	10	4
7	Bursa B.Ş.B. Budo	10	5
8	İstanbulgücü	10	7
9	Elazığ İl Özel İdare	10	10
10	Edirne Belediye	10	0
11	Edremit Belediye	10	4
12	Fener Bahçe Gelişim	10	0
13	Ordu Spor	10	3
14	Ferko Ilgaz Hotel K.B.S.K.	10	0
15	Bayraklı Belediyesi	10	0
16	Mersin B.Ş.B. Gelişim	10	4
17	Yalova Vip	10	0
18	Mersin Üniversitesi	10	0
Toplam		180	53

Tablo 4. 2017/2018 Sezonu 3.lig 8. ve 9. Grup Kadınlar Futbol Takımları

2017/2018 Sezonu 3.lig 8. ve 9. Grup Kadınlar Futbol Takımları			
	TAKIM	Sporcu Sayısı	Ankete Katılan
1	Şanlıurfa Gençlik Spor	20	17
2	Diyarbakir Spor A.Ş.	20	18
3	Malatya Bayanlar Spor	20	20
4	Makam Spor	20	14
5	Adıyaman Beden EğitimiÖğretmenleri ve Spor	20	19
6	Elazığ Bordo Atletik Spor	20	20
7	1955 Batman Belediye Spor	20	18
8	Siirt Hasbey Spor	20	20
9	Van Yol Spor	20	17
10	Nuh Spor	20	19
11	Batman Karşıyaka Spor	20	18
12	Eruh Sağlık Spor	20	20
Toplam		240	220

4.3 Verilerin Elde Edilmesi

Veri toplama aracı olarak birinci bölümde kişisel bilgileri sorgulayan ifadelerle verilirken ikinci bölümde “Etik Duruş Ölçeği” , üçüncü bölümde ise “Çok Yönlü Sportmenlik Eğilimleri Ölçeği” kullanılmıştır. Etik duruş ölçeğinde idealizm ve görecelilik alt boyutlarında inceleme yapılırken, Çok yönlü sportmenlik eğilimleri ölçeğinde sosyal değerlere saygı, spora adanma, kurallara ve görevliye saygı ve rakibe saygı alt boyutları incelenmiştir

4.4. Envanterin Uygulanması

45 sorudan oluşan Envanter sporculara müsabaka öncesi araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

4.4.1. Etik Duruş Ölçeği (EDÖ)

Forsyth (1980) tarafından geliştirilmiş, ilk 10 maddesi (1-10 maddeler) idealizm ve ikinci 10 maddesi (11-20 maddeler) görecelilik alt boyutu altında toplam 20 ifadeden oluşan iki alt boyutlu bir ölçektir. Orijinal ölçekte ifadelerin değerlendirilmesinde 9 puanlı Likert tipi (1= hiç katılmıyorum – 9 = tamamen katılıyorum) bir ölçekten faydalanılmıştır. Etik Duruş Ölçeğindeki görecelilik alt boyutu evrensel ahlaki kuralların her durumda ve her zaman doğru olmadığını savunan görüşü ifade eden maddelerden oluşurken, idealizm boyutu ahlaki/etik kuralların her zaman ve her yerde genel geçer özellikte kurallar olduğunu ifade eden maddelerden oluşmuştur (42).

Çalışmada kullanmak üzere Türkçeye uyarlaması ile geçerlilik-güvenirliliği Burucuoğlu ve Erdoğan (2016) yaptığı ölçek alana uygulanmış ve sonrasında elde edilen verilere ölçeğin yapı geçerliğini ortaya koymak için

açıklayıcı faktör analizi uygulanmış ve ölçeğin orijinalinde 9 puanlı olan Likert değerlendirme skalası da 5 puanlı Likert Skalasına uyarlanmıştır. Daha sonra toplanılan veri üzerinde yapılan açıklayıcı faktör sonucunda ölçek madde kaybına uğramakla beraber iki boyutlu halini korumuştur. İdealizm alt boyutunda orijinal ölçekteki 1., 3., 4. ve 5. maddeler çalışırken görecelilik alt boyutunda ise 12., 13., 14., 15., 16. ve 17. maddeler çalışmıştır. Birinci alt boyut olan idealizm boyutunun Cronbach's Alfa iç tutarlılık katsayısı ,77 iken, ikinci boyutun yani görecelilik boyutunun Cronbach's Alfa iç tutarlılık katsayısı ,74 olarak tespit edilmiştir(43).

4.4.2. Çok Yönlü Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYSYÖ)

Vallerand, Briere, Blanchard ve Provencher (1997) tarafından geliştirilmiş olan ölçeğin orijinal formu 5 boyut altında toplanmış 25 maddeden oluşmuştur. Ölçeğin alt boyutları, toplumsal geleneklere saygı gösterme (maddeler: 1, 6, 11, 16 ve 21), kural ve uygulayıcılara saygı gösterme (maddeler: 2, 7, 12, 17 ve 22), kişinin spora tam katılım kararına saygı gösterme (maddeler: 3, 8, 13, 18 ve 23), rakibe karşı saygı ve duyarlılık gösterme (maddeler: 4, 9, 14, 19 ve 24) ve uygulamaya yönelik olumsuz yaklaşımlar sergileme boyutlarından oluşmaktadır(44).

Çalışmada kullanmak üzere Türkçeye uyarlaması ile geçerlilik-güvenirliliği Balçıkanlı (2010) yaptığı ölçek alana uygulanmış ve sonrasında elde edilen verilere ölçeğin yapı geçerliğini ortaya koymak için açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Analizler sonucunda orijinal formunda 5 alt boyuta sahip ölçek maddeleri 4 alt boyut altında toplanmıştır. Birinci boyutta toplumsal geleneklere saygı boyutunda 1., 4., 6., 11. ve 16. maddeler ($\alpha = .85$), 3., 5., 8., 13.

ve 18. Maddeler spora tam katılıma saygı alt boyutunda ($\alpha = .61$), 12., 17. ve 22. maddeler kurallara ve uygulayıcılara saygı alt boyutunda ($\alpha = .63$) ve 9., 19. ve 24. maddeler de rakibe saygı ve duyarlılık alt boyutunda ($\alpha = .63$) toplanmıştır(45).

4.5. İstatistiksel Analizler

Bu araştırmada istatistiksel verilerin elde edilmesinde, SPSS 22.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Demografik bilgilerin belirlenmesinde frekans ve yüzdelik hesaplamalar yapılmıştır. Verilerin analizine geçilmeden önce uygulanacak testi belirlemek için Kolmogorov- Simirnov testi ile verilerin normal bir dağılım gösterip göstermediğine bakılmış ve bu dağılımların normal bir dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu yüzden ikili grup karşılaştırmalar için non-parametrik test grubunda yer alan Mann-Whitney U testi, çoklu karşılaştırmalar için Kruskal Wallis testi ile verilerin analizi yapılmıştır. Ayrıca, ÇYSÖ ve EDÖ ölçeklerinin alt boyutlarında herhangi bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek için korelasyon analizi yapılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

5. BULGULAR

Tablo 5. Araştırmaya katılan kadın sporcuların yaş değişkenine ilişkin frekans dağılımı

Yaş	Frekans	%
15-20	161	33,6
21-26	187	39,0
27+	131	27,3
Total	479	100,0

Tabloya göre;

Araştırmaya katılan sporcuların 161'i 15-20 yaş aralığında, 187'si 21-26 yaş aralığında, 131'i ise 27 ve üzeri yaş grubunda yer almaktadır.

Tablo 6. Araştırmaya katılan kadın sporcuların öğrenim durumu değişkenine ilişkin frekans dağılımı

Öğrenim Durumu	Frekans	%
Lise	120	25,1
Üniversite	309	64,5
Yüksek lisans veya Doktora	50	10,4
Total	479	100,0

Tabloya göre; Araştırmaya katılan sporcuların 120'si lise, 309'u üniversite, 50'si ise yüksek lisans veya doktora eğitim içerisinde.

Tablo 7. Araştırmaya katılan kadın sporcuların spor branşı değişkenine ilişkin frekans dağılımı

Spor Branşı	Frekans	%
Voleybol	101	21,1
Basketbol	53	11,1
Hentbol	105	21,9
Futbol	220	45,9
Total	479	100,0

Tabloya göre; Araştırmaya katılan sporcuların 101'i voleybol, 53'ü Basketbol, 105'i Hentbol, 220'si ise Futbol branşında spor aktivitesi yapmaktadır.

Tablo 8. Araştırmaya katılan kadın sporcuların spor yılı değişkenine ilişkin frekans dağılımı

Spor Yılı	Frekans	%
1-4	138	28,8
5-9	261	54,5
10+	80	16,7
Total	479	100,0

Tabloya göre; Araştırmaya katılan sporcuların 138'i 1-4 yıl aralığında, 261'i 5-9 yıl aralığında, 80'i ise 10 yıl ve üzeri süredir profesyonel olarak spor yapmaktadırlar.

Tablo 9. Araştırmaya Katılan Kadın Sporcuların Branş Değişkenine İlişkin ÇYSÖ Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması Kruscal Wallis Testi

	Branş	N	Sıra Ort.	x^2	sd	p	Fark
Kişinin Spora Tam Katılımına Saygı Gösterme	Voleybol	101	296,21	28,155	3	0,000*	a-c
	Basketbol	53	267,03				a-d
	Hentbol	105	208,03				b-c
	Futbol	220	222,94				b-d
	Total	479					
Toplumsal Geleneklere Saygı Gösterme	Voleybol	101	271,21	17,049	3	0,001*	a-d
	Basketbol	53	281,62				b-d
	Hentbol	105	240,23				b-c
	Futbol	220	215,54				
	Total	479					
Kural ve Uygulayıcıya Saygı Gösterme	Voleybol	101	273,10	9,173	3	0,027*	a-d
	Basketbol	53	234,37				
	Hentbol	105	244,72				
	Futbol	220	223,91				
	Total	479					
Rakibe Karşı Saygı ve Duyarlılık Gösterme	Voleybol	101	255,50	6,932	3	0,074	
	Basketbol	53	227,34				
	Hentbol	105	262,04				
	Futbol	220	225,41				
	Total	479					

*p<0,05

Tabloya göre;

a) Kadın sporcuların branş değişkeni açısından “kişinin spora tam katılımına saygı gösterme” alt boyutunda anlamlı bir farka rastlanmıştır ($\chi^2=28,155$, $sd=3$, $p = 0,001$). Yani, kadın sporcuların “kişinin spora katılımına saygı gösterme” konusunda branş değişkeni önemli bir etkiye sahiptir. Bu farkın belirlenmesi için yapılan ikili grup karşılaştırmalarına, voleybol ve basketbol branşında ki kadın sporcular ile futbol ve hentbol branşında ki kadın sporcular arasında anlamlı bir farka rastlanmıştır. Bu fark, voleybol ve basketbol branşında ki kadın sporcuların lehinedir. Yani, voleybol ve basketbol branşında ki kadın sporcular “kişinin spora katılım göstermesine saygı gösterme” konusunda futbol ve hentbol branşında ki kadın sporculara göre daha fazla özveri göstermektedirler. Ayrıca, voleybol ile basketbol branşı ve futbol ile hentbol branşı arasında ise anlamlı düzeyde bir fark yoktur.

b) Kadın sporcuların branş değişkeni açısından “toplumsal değerlere saygı gösterme” alt boyutunda anlamlı bir fark vardır ($\chi^2=17,049$, $sd=3$, $p = ,001$). Yani, kadın sporcuların “toplumsal değerlere saygı gösterme” konusunda branş değişkeni önemli bir etkiye sahiptir. Bu farkın belirlenmesi için yapılan ikili grup karşılaştırmalarında, voleybol branşında ki kadın sporcular ile futbol branşında ki sporcular arasında anlamlı düzeyde bir farka rastlanmıştır. Bu fark voleybol branşında ki kadın sporcuların lehinedir. Yani, voleybol branşında ki kadın sporcular futbol branşında ki kadın sporculara göre toplumsal geleneklere daha fazla saygı göstermektedirler. Ayrıca, basketbol branşında ki kadın sporcular ile hentbol ve futbol branşında ki kadın sporcular arasında anlamlı düzeyde bir fark vardır. Bu fark basketbol branşında ki kadın sporcuların lehinedir. Yani, basketbol

branşında ki kadın sporcular hentbol ve futbol branşında ki kadın sporculara göre toplumsal geleneklere daha fazla saygı göstermektedirler. Voleybol ile basketbol ve hentbol branşında ki kadın sporcular arasında, hentbol ile futbol branşında ki kadın sporcular arasında ise anlamlı düzeyde bir fark yoktur.

c) Kadın sporcuların branş değişkeni açısından “kural ve uygulayıcıya saygı gösterme” alt boyutunda anlamlı bir fark vardır ($\chi^2=9,173$, $sd=3$, $p = ,027$). Yani, kadın sporcuların “kural ve uygulayıcıya saygı gösterme” konusunda branş değişkeni önemli bir etkiye sahiptir. Bu farkın belirlenmesi için yapılan ikili grup karşılaştırmalarında, voleybol branşında ki kadın sporcular ile futbol branşında ki kadın sporcular arasında anlamlı düzeyde bir farka rastlanmıştır. Bu fark, voleybol branşında ki kadın sporcuların lehinedir. Yani, voleybol branşında ki kadın sporcular futbol branşında ki kadın sporculara göre “kural ve uygulayıcıya saygı gösterme” konusunda daha hassastırlar. Voleybol ile basketbol ve hentbol, basketbol ile hentbol ve futbol, hentbol ile futbol branşları arasında spor aktivitesi içerisinde olan kadın sporcularda ise “kural ve uygulayıcıya saygı gösterme” konusunda anlamlı düzeyde bir fark yoktur.

d) Kadın sporcuların branş değişkeni açısından “ rakibe karşı saygı ve duyarlılık gösterme” alt boyutunda anlamlı bir fark yoktur ($\chi^2=6,932$, $sd=3$, $p = ,074$). Yani, kadın sporcuların “ rakibe karşı saygı ve duyarlılık gösterme” konusunda branş değişkeni önemli bir etkiye sahip değildir.

Tablo 10. Araştırmaya Katılan Kadın Sporcuların Branş Değişkenine İlişkin EDÖ Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması Kruscal Wallis Testi

	Branş	N	Sıra Ort.	x^2	sd	p	Fark
İdealizm	Voleybol	101	236,59	2,036	3	0,565	
	Basketbol	53	260,16				
	Hentbol	105	228,44				
	Futbol	220	242,22				
	Total	479					
Görecelik	Voleybol	101	273,08	14,197	3	0,003	a-d
	Basketbol	53	265,07				b-d
	Hentbol	105	244,95				
	Futbol	220	216,41				
	Total	479					

$p < 0,05$

Tabloya göre;

- Kadın sporcuların branş değişkeni açısından EDÖ'nin "idealizm" alt boyutunda anlamlı bir fark yoktur ($x^2=2,036$, $sd=3$, $p = ,565$). Yani, kadın sporcuların idealist olma konusunda branş değişkeni önemli bir etkiye sahip değildir.
- Kadın sporcuların branş değişkeni açısından EDÖ'nin "görecelik" alt boyutunda anlamlı bir fark vardır ($x^2=14,197$, $sd=3$, $p = ,003$). Yani, kadın sporcuların "görecelik" eğiliminde branş değişkeni önemli bir etkiye sahiptir. Bu farkın belirlenmesi için yapılan ikili grup karşılaştırmalarında, voleybol ve basketbol branşında ki kadın sporcular ile futbol branşında ki kadın sporcular arasında anlamlı düzeyde bir farka rastlanmıştır. Bu fark voleybol ve basketbol branşında ki kadın sporcuların lehinedir. Yani, voleybol ve basketbol branşında ki kadın sporcular futbol branşında ki kadın sporculara göre daha fazla göreceli davranma eğilimindedirler. Voleybol ile

hentbol - basketbol, basketbol ile hentbol ve hentbol ile futbol branşlarında ki kadın sporcular arasında ise anlamlı düzeyde bir farka rastlanmamıştır.

Tablo 11. Araştırmaya Katılan Kadın Sporcuların Öğrenim Değişkenine İlişkin ÇYSÖ Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması Kruscal Wallis Testi

	Öğrenim	N	Sıra Ort.	x^2	sd	p
Kişinin Spora Tam Katılımına Saygı Gösterme	Lise	120	240,57	,004	2	0,998
	Üniversite	309	239,69			
	Yüksek lisans veya Doktora	50	240,52			
	Total	479				
Toplumsal Geleneklere Saygı Gösterme	Lise	120	255,64	2,748	2	0,253
	Üniversite	309	237,17			
	Yüksek lisans veya Doktora	50	219,98			
	Total	479				
Kural ve Uygulayıcıya Saygı Gösterme	Lise	120	247,55	,815	2	0,665
	Üniversite	309	235,81			
	Yüksek lisans veya Doktora	50	247,74			
	Total	479				
Rakibe Karşı Saygı ve Duyarlılık Gösterme	Lise	120	233,25	,529	2	0,768
	Üniversite	309	241,16			
	Yüksek lisans veya Doktora	50	249,03			
	Total	479				

Tabloya göre; Kadın sporcuların öğrenim değişkeni açısından ‘‘kişinin spora tam katılımına saygı gösterme’’ alt boyutunda anlamlı bir fark yoktur ($x^2=,004$, $sd=2$, $p = ,998$). Yani, kadın sporcuların ‘‘kişinin spora katılımına saygı gösterme’’ konusunda öğrenim değişkeni önemli bir etkiye sahip değildir.

Kadın sporcuların öğrenim değişkeni açısından ‘‘toplumsal değerlere saygı gösterme’’ alt boyutunda anlamlı bir fark yoktur ($x^2=2,748$, $sd=2$, $p = ,253$). Yani, kadın sporcuların ‘‘toplumsal değerlere saygı gösterme’’ konusunda öğrenim değişkeni önemli bir etkiye sahip değildir.

Kadın sporcuların öğrenim değişkeni açısından ‘‘kural ve uygulayıcıya saygı gösterme’’ alt boyutunda anlamlı bir fark yoktur ($x^2=,815$, $sd=2$, $p = ,665$).

Yani, kadın sporcuların “kural ve uygulayıcıya saygı gösterme” konusunda öğrenim değişkeni önemli bir etkiye sahip değildir.

Kadın sporcuların öğrenim değişkeni açısından “ rakibe karşı saygı ve duyarlılık gösterme” alt boyutunda anlamlı bir fark yoktur ($\chi^2=526$, $sd=2$, $p = ,768$). Yani, kadın sporcuların “ rakibe karşı saygı ve duyarlılık gösterme” konusunda öğrenim değişkeni önemli bir etkiye sahip değildir.

Tablo 12. Araştırmaya Katılan Kadın Sporcuların Öğrenim Değişkenine İlişkin EDÖ Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması Kruscal Wallis Testi

	Öğrenim	N	Sıra Ort.	χ^2	sd	p
İdealizm	Lise	120	239,86	1,351	2	0,509
	Üniversite	309	236,68			
	Yüksek Lisans veya doktora	50	260,83			
	Total	479				
Görecelik	Lise	120	252,72	1,369	2	0,504
	Üniversite	309	235,72			
	Yüksek Lisans veya doktora	50	235,89			
	Total	479				

Tabloya göre; Kadın sporcuların öğrenim değişkeni açısından EDÖ’nin “idealizm” alt boyutunda anlamlı bir fark yoktur ($\chi^2=1,351$, $sd=2$, $p = ,509$). Yani, kadın sporcuların idealist olma konusunda öğrenim değişkeni önemli bir etkiye sahip değildir.

Kadın sporcuların öğrenim değişkeni açısından EDÖ’nin “görecelik” alt boyutunda anlamlı bir fark yoktur ($\chi^2=1,369$, $sd=2$, $p = ,504$). Yani, kadın sporcuların “görecelik” eğiliminde öğrenim değişkeni önemli bir etkiye sahip değildir.

Tablo 13. Araştırmaya Katılan Kadın Sporcuların Spor Yılı Değişkenine İlişkin ÇYSÖ Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması Kruscal Wallis Testi

	Spor Yılı	N	Sıra Ort.	x^2	sd	p	
Kişinin Spora Tam Katılımına Saygı Gösterme	1-4	138	213,93	14,270	2	0,001*	a-c
	5-9	261	239,48				b-c
	10+	80	286,68				
	Total	479					
Toplumsal Geleneklere Saygı Gösterme	1-4	138	222,19	3,424	2	0,180	
	5-9	261	245,52				
	10+	80	252,71				
	Total	479					
Kural ve Uygulayıcıya Saygı Gösterme	1-4	138	222,36	4,151	2	0,125	
	5-9	261	243,19				
	10+	80	260,02				
	Total	479					
Rakibe Karşı Saygı ve Duyarlılık Gösterme	1-4	138	224,29	4,345	2	0,114	
	5-9	261	240,83				
	10+	80	264,40				
	Total	479					

P<0,05

Tabloya göre;

- Kadın sporcuların spor yılı değişkeni açısından “kişinin spora tam katılımına saygı gösterme” alt boyutunda anlamlı bir fark vardır ($x^2=14,270$, $sd=2$, $p = ,001$). Yani, kadın sporcuların “kişinin spora katılımına saygı gösterme” konusunda spor yılı önemli bir etkiye sahiptir. Bu farkın belirlenmesi için yapılan ikili grup karşılaştırmalarında, 1-4 yıl ve 5-9 yıl spor yapanlar ile 10 ve üzeri yıldır spor yapanlar arasında anlamlı düzeyde bir fark vardır. Bu fark 10 ve üzeri spor yapan kadın sporcuların lehinedir. Yani, 10 yıl ve daha fazla yıl spor yapan kadın sporcular kişinin spora katılımına saygı gösterme konusunda daha hassastırlar.
- Kadın sporcuların spor yılı değişkeni açısından “toplumsal değerlere saygı gösterme” alt boyutunda anlamlı bir fark yoktur ($x^2=3,424$, $sd=2$, $p = ,180$).

Yani, kadın sporcuların “toplumsal değerlere saygı gösterme” konusunda spor yılı değişkeni önemli bir etkiye sahip değildir.

- Kadın sporcuların spor yılı değişkeni açısından “kural ve uygulayıcıya saygı gösterme” alt boyutunda anlamlı bir fark yoktur ($\chi^2=4,151$, $sd=2$, $p = ,125$). Yani, kadın sporcuların “kural ve uygulayıcıya saygı gösterme” konusunda spor yılı değişkeni önemli bir etkiye sahip değildir.
- Kadın sporcuların spor yılı değişkeni açısından “ rakibe karşı saygı ve duyarlılık gösterme” alt boyutunda anlamlı bir fark yoktur ($\chi^2=4,345$, $sd=2$, $p = ,114$). Yani, kadın sporcuların “ rakibe karşı saygı ve duyarlılık gösterme” konusunda spor yılı değişkeni önemli bir etkiye sahip değildir.

Tablo 14. Araştırmaya Katılan Kadın Sporcuların Spor Yılı Değişkenine İlişkin EDÖ Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması Kruscal Wallis Testi

	Spor Yılı	N	Sıra Ort.	χ^2	sd	p
İdealizm	1-4	138	235,12	2,317	2	0,314
	5-9	261	236,10			
	10+	80	261,15			
	Total	479				
Görecelik	1-4	138	231,86	1,378	2	0,502
	5-9	261	239,85			
	10+	80	254,54			
	Total	479				

$P<0,05$

Tabloya göre;

- Kadın sporcuların spor yılı değişkeni açısından EDÖ’nin “idealizm” alt boyutunda anlamlı bir fark yoktur ($\chi^2=2,317$, $sd=2$, $p = ,314$). Yani, kadın sporcuların idealist olma konusunda spor yılı değişkeni önemli bir etkiye sahip değildir.

- Kadın sporcuların spor yılı değişkeni açısından EDÖ'nin "görecelilik" alt boyutunda anlamlı bir fark yoktur ($x^2=1,378$, $sd=2$, $p = ,502$). Yani, kadın sporcuların "görecelilik" eğiliminde spor yılı değişkeni önemli bir etkiye sahip değildir.

Tablo 15. Araştırmaya Katılan Kadın Sporcuların Yaş Değişkenine İlişkin ÇYSÖ Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması Kruscal Wallis Testi

	Yaş	N	Sıra Ort	x^2	sd	p	Fark
Kişinin Spora Tam Katılımına Saygı Gösterme	15-20	161	252,90	2,154	2	0,341	
	21-26	187	232,97				
	27+	131	234,18				
	Total	479					
Toplumsal Geleneklere Saygı Gösterme	15-20	161	261,83	6,120	2	0,047*	a-b
	21-26	187	228,87				a-c
	27+	131	229,06				
	Total	479					
Kural ve Uygulayıcıya Saygı Gösterme	15-20	161	251,07	1,936	2	0,380	
	21-26	187	230,61				
	27+	131	239,79				
	Total	479					
Rakibe Karşı Saygı ve Duyarlılık Gösterme	15-20	161	245,87	2,612	2	0,271	
	21-26	187	227,54				
	27+	131	250,57				
	Total	479					

Tabloya göre;

- Kadın sporcuların yaş değişkeni açısından "kişinin spora tam katılımına saygı gösterme" alt boyutunda anlamlı bir fark yoktur ($x^2=2,154$, $sd=2$, $p = ,341$). Yani, kadın sporcuların "kişinin spora katılımına saygı gösterme" konusunda yaş değişkeni önemli bir etkiye sahip değildir.
- Kadın sporcuların yaş değişkeni açısından "toplumsal değerlere saygı gösterme" alt boyutunda anlamlı bir fark vardır ($x^2=6,120$, $sd=2$, $p = ,047*$). Yani, kadın sporcuların "toplumsal değerlere saygı gösterme" konusunda yaş değişkeni önemli bir etkiye sahiptir. Bu farkın belirlenmesi için yapılan ikili grup karşılaştırmalarında, 15-20 yaş grubu ile 21-26 ve 27 yaş üzeri gruplar arasında anlamlı düzeyde bir farka rastlanmıştır. Bu fark 15-20 yaş

grubunda ki kadın sporcular lehinedir. Yani, 15-20 yaş grubunda ki kadın sporcular 21-26 ve 27 yaş üzerinde ki sporculara göre toplumsal geleneklere daha fazla saygı göstermektedirler.

- Kadın sporcuların yaş değişkeni açısından “kural ve uygulayıcıya saygı gösterme” alt boyutunda anlamlı bir fark yoktur ($\chi^2=1,936$, $sd=2$, $p = ,380$). Yani, kadın sporcuların “kural ve uygulayıcıya saygı gösterme” konusunda yaş değişkeni önemli bir etkiye sahip değildir.
- Kadın sporcuların yaş değişkeni açısından “rakibe karşı saygı ve duyarlılık gösterme” alt boyutunda anlamlı bir fark yoktur ($\chi^2=2,612$, $sd=2$, $p = ,271$). Yani, kadın sporcuların “rakibe karşı saygı ve duyarlılık gösterme” konusunda yaş değişkeni önemli bir etkene sahip değildir.

Tablo 16. Araştırmaya Katılan Kadın Sporcuların Yaş Değişkenine İlişkin EDÖ Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması Kruscal Wallis Testi

	Yaş	N	Sıra Ort.	χ^2	Ss	p
İdealizm	15-20	161	232,88	3,782	2	0,151
	21-26	187	232,31			
	27+	131	259,74			
	Total	479				
Görecelilik	15-20	161	253,13	2,354	2	0,308
	21-26	187	230,89			
	27+	131	236,87			
	Total	479				

Tabloya göre;

- Kadın sporcuların yaş değişkeni açısından EDÖ'nin “idealizm” alt boyutunda anlamlı bir fark yoktur ($\chi^2=3,782$, $sd=2$, $p = ,151$). Yani, kadın sporcuların idealist olma konusunda yaş değişkeni önemli bir etkiye sahip değildir.

- Kadın sporcuların yaş değişkeni açısından EDÖ'nin "görecelilik" alt boyutunda anlamlı bir fark yoktur ($x^2=3,782$, $sd=2$, $p = ,151$). Yani, kadın sporcuların "görecelilik" eğiliminde yaş değişkeni önemli bir etkiye sahip değildir.

Tablo 17. Araştırmaya Katılan Kadın Sporcuların ÇYSÖ ve EDÖ Ölçeklerinin Alt Boyutlarında Almış Oldukları Puanların Korelasyonu

		1	2	3	4	5	6
1	Kişinin Spora Tam Katılımına Saygı Gösterme	1					
2	Toplumsal Geleneklere Saygı Gösterme	,524**	1				
3	Kural ve Uygulayıcıya Saygı Gösterme	,413**	,565**	1			
4	Rakibe Karşı Saygı ve Duyarlılık Gösterme	,371**	,611**	,611**	1		
5	İdealizm	,416**	,333**	,247**	,204**	1	
6	Görecelik	,559**	,687**	,731**	,542**	,384**	1

**p<.05, * p<.01

Tabloya göre;

1. ÇYSÖ' nin alt boyutu olan kişinin spora tam katılımına saygı göstermesi ile toplumsal geleneklere saygı göstermesi alt boyutu arasında ($r=,524$) düzeyde pozitif ve orta şiddette korelasyon vardır. Yani, kişinin spora tam katılımına saygı gösteren kadın sporcular toplumsal geleneklere de saygı gösterme konusunda olumlu davranışlara sahiptirler.
2. ÇYSÖ' nin alt boyutu olan kural ve uygulayıcıya saygı gösterme ile kişinin spora tam katılımına saygı ve toplumsal geleneklere saygı göstermesi alt boyutları arasında ($r=,413$ $r=,565$) pozitif ve orta şiddette korelasyon vardır. Yani, kural ve uygulayıcıya saygı gösteren kadın sporcular bireylerin spora

katılımına ve içerisinde bulundukları veya etkileşim içerisinde oldukları toplumların toplumsal geleneklerine de saygı gösterdikleri görülmüştür.

3. ÇYSÖ' nin alt boyutu olan rakibe karşı saygı ve duyarlılık gösterme ile kişinin spora tam katılımına saygı, toplumsal geleneklere saygı ile kural ve uygulayıcıya saygı göstermesi alt boyutları arasında ($r=,371$ $r=,611$ $r=,611$) pozitif ve sırasıyla orta, yüksek ve yüksek şiddette korelasyon vardır. Yani, rakibe karşı saygı ve duyarlılık gösteren kadın sporcuların kişilerin spora katılımına da saygı gösterdikleri, ayrıca kural ve uygulayıcıya saygı gösterme ile toplumsal geleneklere saygı gösterme konusunda ise daha özverili oldukları görülmüştür.
4. EDÖ'ölçeğinin alt boyutu olan idealizm ile ÇYSÖ' nin alt boyutları olan kişinin spora tam katılımına, toplumsal geleneklere, kural ve uygulayıcıya, rakibe karşı saygı ve duyarlılık göstermesi alt boyutları arasında ($r=,559$ $r=,333$ $r=,247$ $r=,204$) pozitif ve sırasıyla orta, zayıf, zayıf ve zayıf şiddette korelasyon vardır. Yani, bilinç ve düşünceye önem veren idealist kadın sporcular bireylerin spora yönelme-katılma durumlarına, toplumsal geleneklere, kural ve uygulayıcılara, rakiplerine karşı saygı ve duyarlı olma konusunda olumlu davranışlara sahiptirler.
5. EDÖ'ölçeğinin alt boyutu olan görecelik ile ÇYSÖ' nin kişinin spora tam katılımına, toplumsal geleneklere, kural ve uygulayıcıya, rakibe karşı saygı ve duyarlılık göstermesi alt boyutları arasında ($r=,559$ $r=,687$ $r=,731$ $r=,542$ $r=,384$) pozitif ve sırasıyla orta, yüksek, yüksek, orta ve zayıf şiddette korelasyon vardır. Yani, mutlak hükümleri reddedip ahlaki kuralların zamanın, yerin ve kültürün bir işlevi olarak durumsal bir ortamda ortaya

çıktığını düşünüp göreceli bir bakış açısına sahip olan kadın sporcuların kişilerin spora yönelme durumlarına, toplumsal geleneklere, kural ve uygulayıcılara, rakiplerine karşı saygı ve duyarlılık gösterme konusunda olumlu davranışlara sahiptirler.

6. TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmanın bu bölümünde araştırmada elde edilen bulgular, ilgili literatürde yer alan çalışmalarda elde edilen bulgular ile karşılaştırılmıştır. Araştırmada katılımcıların 21-26 yaş grubunda yoğunlaştığı belirlenmiştir. Elik'(46)in yapmış olduğu çalışma da ise Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde amatör olarak futbol oynayan sporcuların sportmenlik yönelimlerini incelediği çalışmasında katılımcıların 22-26 yaş aralığında yoğunlaştığını belirlemiştir. Taşkın (47), Türkiye'deki profesyonel futbolculara ait teknik parametreleri incelediği çalışmasında katılımcıların 21-29 yaş aralığında yoğunlaştığını tespit etmiştir. Araştırmada elde edilen bu bulgu literatürde yer alan çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

Araştırmada katılımcıların büyük bir bölümünün lisans düzeyinde eğitim seviyelerine sahip oldukları, futbol branşıyla ilgilendikleri ve spor yapma sürelerinin 5-9 yıl arasında değiştiği belirlenmiştir. Araştırmada elde edilen bu bulgu Elik (46), Taşkın (47), Kutanis, Bayraktar ve Özdemir (32)'in çalışmalarında elde ettiği bulgularla benzerlik göstermektedir.

Araştırmada katılımcıların çok yönlü sportmenlik yönelimleri ölçeği alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarının spor branşı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda voleybol branşıyla ilgilenen sporcuların “kişinin spora tam katılımına saygı gösterme” ve “kural ve uygulayıcıya saygı gösterme” alt boyutları puan ortalamasının ve basketbol branşıyla ilgilenen sporcuların “toplumsal geleneklere saygı gösterme” alt boyutu puan ortalamasının diğer branşlara oranla daha yüksek olduğu görülürken, tüm branşların “rakibe karşı saygı ve duyarlılık gösterme” alt

boyutuna ilişkin puan ortalamalarının benzerlik gösterdiği belirlenmiştir. Ramazanoğlu vd. (48), taekwondo ve futbol sporlarıyla ilgilenen bireylerin saldırganlık düzeyleri ve sportmenlik yönelimlerini incelediği çalışmasında, taekwondo sporcularının çok yönlü sportmenlik yönelimleri ölçeğine ilişkin puan ortalamalarının futbolculara oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Balıkçıhanlı ve Yıldırım (40), takım sporu ve bireysel sporlarla ilgilenen bireylerin çok yönlü sportmenlik ölçeği puanlarını belirlediği çalışmasında takım sporu ile ilgilenen bireylerin ÇYSÖ puanları ortalamalarının bireysel spor branşlarıyla ilgilenen bireylere oranla daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada katılımcıların etik duruş ölçeği “görecelik” alt boyutuna ilişkin puan ortalamalarının spor branşı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda voleybol branşıyla ilgilenen sporcuların “görecelik” alt boyutuna ilişkin puan ortalamalarının diğer spor branşlarına oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ramazanoğlu vd. (48), taekwondo ve futbol sporlarıyla ilgilenen bireylerin saldırganlık düzeyleri ve sportmenlik yönelimlerini incelediği çalışmasında, taekwondo sporcularının etik duruş ölçeğine ilişkin puan ortalamalarının futbolculara oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Balıkçıhanlı ve Yıldırım (40), takım sporu ve bireysel sporlarla ilgilenen bireylerin çok yönlü sportmenlik ölçeği puanlarını belirlediği çalışmasında takım sporu ile ilgilenen bireylerin EDÖ puanları ortalamalarının bireysel spor branşlarıyla ilgilenen bireylere oranla daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmada elde edilen bu bulgunun literatürde yer alan çalışmalarla benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmada katılımcıların çok yönlü sportmenlik yönelimleri ölçeği alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarının öğrenim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği, yani tüm branşların benzer görüş düzeylerine sahip oldukları belirlenmiştir. Balıkçıhanlı ve Yıldırım (40), takım sporu ve bireysel sporlarla ilgilenen bireylerin çok yönlü sportmenlik ölçeği puanlarını belirlediği çalışmasında hem takım hem de bireysel spor branşlarıyla ilgilenen bireylerin ÇYSÖ puanları ortalamalarının benzer düzeyde olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırmada elde edilen bu bulgu Balıkçıhanlı ve Yıldırım (40)'ın çalışmasında elde ettiği bulgular ile benzerlik göstermektedir. İkizler ve Tekin (49), sporda fanatizme yol açan güdüler ve cinsiyet unsurunu araştırdığı çalışmasında katılımcıların ÇYSÖ alt boyutu puan ortalamalarının öğrenim durumu değişkenine göre farklılık gösterdiği, eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin ÇYSÖ alt boyutu puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Bölükbaşı ve Kılıçgil (50), taekwondo ve yüzme branşı ile ilgilenen bayan sporcuların dindarlık durumlarını incelediği çalışmasında katılımcıların ÇYSÖ alt boyutuna ilişkin puan ortalamalarının öğrenim durumu değişkenine göre farklılık gösterdiğini, yüksek eğitim düzeyine sahip olan bireylerin ÇYSÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırmada elde edilen bu bulgu Bölükbaşı ve Kılıçgil (50) ile İkizler ve Tekin (49)'ın çalışmalarında elde ettiği bulgulardan farklılık göstermektedir.

Araştırmada katılımcıların etik duruş ölçeği “görecelik” alt boyutuna ilişkin puan ortalamalarının öğrenim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ntoumanis ve Standage (51)'nin “sporda ahlak” adlı çalışmasında katılımcıların etik duruş ölçeği alt boyutlarına

ilişkin puan ortalamalarının öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşmadığını tespit etmişlerdir. Çalışmada elde edilen bu bulgu Ntoumanis ve Standage'nin çalışmasında elde ettiği bulguyla benzerlik göstermektedir. Balıkçıhanlı ve Yıldırım (40), takım sporu ve bireysel sporlarla ilgilenen bireylerin çok yönlü sportmenlik ölçeği puanlarını belirlediği çalışmasında yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin EDÖ puanları ortalamalarının düşük eğitim düzeyine sahip bireylere oranla daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmada elde edilen bu bulgunun Balıkçıhanlı ve Yıldırım (40)'ın çalışmasında elde ettiği bulguyla benzerlik göstermediği söylenebilir.

Araştırmada katılımcıların çok yönlü sportmenlik yönelimleri ölçeği “kişinin spora tam katılımına saygı gösterme” alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarının spor yılı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği; diğer alt boyutlara ilişkin görüşlerinin benzer düzeyde olduğu belirlenmiştir. İkizler ve Tekin (49), sporda fanatizme yol açan güdüler ve cinsiyet unsurunu araştırdığı çalışmasında katılımcıların ÇYSÖ alt boyutu puan ortalamalarının spor yılı değişkenine göre istatistiksel olarak farklılık göstermediğini tespit etmişlerdir. Araştırmada elde edilen bu bulgu İkizler ve Tekin (49)'ün çalışmasında elde ettiği bulguyla benzerlik göstermektedir. Yoncalık ve Gündoğdu (6), sporda dopingin etik yönünü incelediği çalışmasında spor yapma süreleri fazla olan katılımcıların ÇYSÖ'nün alt boyutlarından olan “kural ve uygulayıcıya saygı gösterme” ve “rakibe karşı saygı ve duyarlılık gösterme” alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Çalışmada elde edilen bu bulgu Yoncalık ve Gündoğdu (6)'nın çalışmasında elde ettiği bulguyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmada katılımcıların etik duruş ölçeği alt boyutuna ilişkin puan ortalamalarının spor yılı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ntoumanis ve Standage (51)'nin “sporda ahlak” adlı çalışmasında katılımcıların etik duruş ölçeği alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarının spor yapma süreleri değişkenine göre farklılaşmadığını tespit etmişlerdir. Çalışmada elde edilen bu bulgu Ntoumanis ve Standage'nin çalışmasında elde ettiği bulguyla benzerlik göstermektedir. Sunay ve Bayraktar (52), Türkiye’de bireylerin spora başlamaları üzerinde etkili olan unsurları incelediği çalışmalarında katılımcıların “idealizm” ve “görecelik” alt boyutlarına ilişkin görüşlerinin spor yılı değişkenine göre farklılaştığı, spor yapma süresi fazla olan katılımcıların puan ortalamalarının daha yüksek olduğu araştırma sonucunda tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen bu bulgu Sunay ve Bayraktar (52)’in çalışmasında elde ettiği bulgularla farklılık göstermektedir.

Araştırmada katılımcıların çok yönlü sportmenlik yönelimleri ölçeği “toplumsal geleneklere saygı gösterme” alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarının yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği; diğer alt boyutlara ilişkin görüşlerinin benzer düzeyde olduğu belirlenmiştir. Araştırmada 21-26 yaş grubunda bulunan bireylerin “toplumsal geleneklere saygı gösterme” alt boyutuna ilişkin puan ortalamalarının diğer yaş grubunda yer alan bireylere oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Balıkcıhanlı ve Yıldırım (40), takım sporu ve bireysel sporlarla ilgilenen bireylerin çok yönlü sportmenlik ölçeği puanlarını belirlediği çalışmasında hem takım hem de bireysel spor branşlarıyla ilgilenen tüm yaş grubundaki bireylerin ÇYSÖ puanları ortalamalarının benzer düzeyde olduğunu tespit etmişlerdir. Topçu (53),

sportmenlik ile etik ilişkisini incelediği çalışmasında katılımcıların ÇYSÖ puanları ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmadığını, tüm yaş grubunda bulunan bireylerin benzer görüş düzeyine sahip olduklarını tespit etmiştir. Araştırmada elde edilen bu bulgu literatürde yer alan çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

Araştırmada katılımcıların etik duruş ölçeği alt boyutuna ilişkin puan ortalamalarının yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. İkizler ve Tekin (49), sporda fanatizme yol açan güdüler ve cinsiyet unsurunu araştırdığı çalışmasında katılımcıların etik davranış ölçeği alt boyutu puan ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılık göstermediğini tespit etmişlerdir. Araştırmada elde edilen bu bulgu İkizler ve Tekin (49)'in çalışmasında elde ettiği bulguyla benzerlik göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler; Kadın sporcuların sportmenlik yönelimlerinin etik duruşuna etkisini tespit etmek amacıyla yapılmış olan bu çalışmanın örneklem grubunu 161'i 15-20 yaş aralığında, 187'si 21-26 yaş aralığında, 131'i ise 27 ve üzeri yaş grubunda yer alan, 120'si lise, 309'u üniversite, 50'si ise yüksek lisans veya doktora eğitimi almış, 101'i voleybol, 53'ü Basketbol, 105'i Hentbol, 220'si ise Futbol branşında spor aktivitesi yapan, 1-4 yıl aralığında, 261'i 5-9 yıl aralığında, 80'i ise 10 yıl ve üzeri süreli spor yapan kadın sporcular oluşturmaktadır.

Bu katılımcılardan elde edilen veriler üzerinde yapılan analizler sonucunda araştırmanın ortaya çıkış sebebi olan etik duruş ile sportmenlik tutumu arasındaki ilişki istatistiksel bağlamda anlamlı çıkmıştır. Araştırmamız sonucunda elde ettiğimiz verilere göre; Kadın sporcuların branş değişkeni için yapılan ikili ve

üçlü grup karşılaştırmalarında ÇYSÖ ve EDÖ'nin alt boyutlarında anlamlı düzeyde bir fark bulunmuşken, kadın sporcuların öğrenim durumu değişkeni için yapılan ikili ve üçlü grup karşılaştırmalarında ise ÇYSÖ ve EDÖ envanterlerinde anlamlı düzeyde bir fark bulunmamıştır. Spor yılı değişkeni açısından kadın sporcuların ÇYSÖ envanterinde anlamlı bir fark varken, EDÖ envanterinde anlamlı düzeyde bir fark yoktur. Yaş değişkeni açısından kadın sporcuların, ÇYSÖ envanterinde anlamlı düzeyde bir fark varken EDÖ envanterinde anlamlı düzeyde bir fark yoktur. Son olarak, kadın sporcuların ÇYSÖ ile EDÖ ölçeklerinin alt boyutlarında korelasyon analizi sonucunda önemli düzeyde ve pozitif yönde ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonucumuz göstermektedir ki birey etik değerlerine ne kadar bağlı olursa sportmenlik düzeyi de buna paralel olarak artmaktadır. Spordan maddi kazanç elde etme amacı ortaya çıktıktan sonra spor gerçek amacını yitirmeye başlamıştır. Bu sorunda ilk ihmal edilen kural fair-play dir. Hakça dürüst oyun kuralları dışına çıkılması spordan sağlıklı yaşam, boş vakit değerlendirme ve spordan zevk alma amaçlarını ortadan kaldırarak para kazanma, şöhret olma, ülkeler arasındaki prestij yarışması, siyasi politikalar vb. amaçlara yöneltmiştir. Spor da zamanla ortaya çıkan sorunların en başında fair-play ihlali etik dışı , saldırgan tutumlardır. Yaptığımız bu çalışma ile kadınların bu sorunlarda hangi noktada oldukları amaçlanmıştır ve görülmüştür ki spor kuralları dışında yapıldığında etik ihlalleri ortaya çıkmaktadır.

Bu sonuçtan yola çıkarak diyebiliriz ki öncelikle sporda ki sorunlar net olarak belirlenmeli ve ortaya çıkış sebepleri araştırılmalı, bununla ilgili çalışmalar yapılmalı spor eğitiminde etik kuralları ve ahlaki davranış kuralları küçük yaşta

sporcuyla benimsetilmeli, sadece sporcular değil spor ile uğraşan tüm bireylerin (Hakem, antrenör yönetici, taraftar, gazeteci...vb.) etik anlayışlarının geliştirilmesi, Okullarda etik konulu derslerin okutulması, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarında verilen derslerin öneminin arttırılması, Sporculara etik ve fair-play konuları sık sık hatırlatılmalı bununla ilgili eğitimler verilmeli, spora hakim olan eğitimini bu konuda almış insanların, idealist, spora adanmış ve saygı duyan, belirli kazanımlar için değil sporu gerçek amacı için yapan insanlardan seçilmeli ve en önemlisi toplumun değerlerine bağlı birbirlerine ve kendilerine saygılı bireyler yetiştirilmelidir.

7. KAYNAKLAR

1. Şahin, M. "Spor Ahlakı Ve Sorunları," İstanbul: Evrensel Basım Yayın, Ankara 1998.
2. Thiroux, J. Ethics Theory And Practise. New Jersey: R. R. Donneley& Sons Company, 1998
3. Yatkın, A. "Etik Düşünce Ve Davranışın Yerel Yönetimlerde Hizmet Verimliliğinin Artırılmasında Rolü Ve Önemi," Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Elazığ, 2008; 18: 211-231.
4. Bölükbaşı, Z, Kılıçgil, E."Taekwondo Ve Yüzme Branşlarındaki Bayan Sporcuların Dindarlık Boyutları," Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi 2004; 2: 61-72
5. Pehlivan, Z."Fair- Play Kavramının Geliştirilmesinde Okul Sporunun Yeri Ve Önemi," Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi 2004; 2: 49-53
6. Yoncalık O, Gündoğdu C. "Sporda Ahlakı Bir Spor Olarak Doping, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları; 2007
7. Erdemli, A. Fair-Play Ve Olimpizm. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri 2. Ulusal Kongresi Bildirileri, Yayın No: 3. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Ve Teknolojisi Yayınları, Ankara, 1992: 180-185.
8. Simon R. "Fair-Play: Sports, Values Ve Society" Library Of Congress Cataloging In Publication Data, 2. Baskı, 1991
9. Ganooverway, L, Guiverneu, M, Magyar, M, , Eving. M, Waldron. W, "Achievement Goal Perspectives, Perceptions Of The Motivational Climate And Sportspersonship: İndividual And Team Effects" Psychology Of Sport And Exercise 2005; 6:215-232
10. Chantal Y, Robin P, Wernat P, Assolnat B. Motivation, Sportspersonip And Atlatic Aggression: A Mediational Analysis" Psychology Of Sport And Exercise 2005; 6:234-248
11. Dogan, Ö. "Ahlak Felsefesi" İnkılap Yayınevi 2. Baskı, İstanbul, 2010
12. Temiztürk, H. "Türk Basının Etik Ve Teknik Sorunları," İletişim Fakültesi Dergisi, Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2011; 256-288
13. Erdemli A. Fair-Play Ve Olimpizm. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri 2. Ulusal Kongresi Bildirileri, Yayın No: 3. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Ve Teknolojisi Yayınları, Ankara 1992; 180-185.
14. Gürpınar B, Güven, Ö. ("Futbol Hakemlerinin Karşılaştıkları Sportmenlik Dışı Davranışların İncelenmesi," Spor Metre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi 2011; 9: 1.

15. Fişek K. Devlet Politikası Ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünyada Ve Türkiye'de Spor Yönetimi, ” Bağırhan Yayın Evi, Ankara, 1998
16. Dolaşır TS. “Antrenörlük Etiği, ” Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksek Okulu , Eskişehir, 2006
17. Anna Britannica, Ana Yayıncılık AŞ, İstanbul, 1988
18. Boutilier MA, San Giovanni L. Öpolitics, Public Policy And Title IX, Some Limitations Of Liberal Feminizm, Birelli S, Cole CL, Women, Sport And Culture, Human Kinetics, U. S. A. , 1994
19. Açıkada C, Ergen E, Bilim Ve Spor, Büro Tek Ofset Matbaacılık Ankara, 1990.
20. Willis P, Women In Sport In Ideology, Birelli S, Cole CL, Women, Sport And Culture, Human Oping, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmalar, Elazığ
21. Mcpherson BD, Curtis JE, Loy JW, The Social Sgnificance Of Sport, Human Kinetics, Champaign, 1989
22. Cevizci, A. Felsefe, Sentez Yayıncılık 1. Baskı, İstanbul, 2007.
23. Karakoç Ö, Yüksek S, Aydın D. “Milli Takım Düzeyindeki Erkek Judocuların Klüp Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik Dışı Davranışlar, ” Kastamonu Eğitim Dergisi, 2011; 19: 221-232
24. Karakaş H. Satış Yönetiminde Etik, Satıcıların Etik Algılamalarının Demokrafik Faktörleri İle İlişkisini Ölçmeye Yönelik İlaç Sektöründe Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana, 2008
25. Çüçen AK. Felsefeye Giriş. Asa Yayın Evi. 4. Basım, Bursa, 2005
26. Obuz Ü. Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğiyle İlgili Etik Olmayan Davranışlarına İlişkin Görüşler. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Ana Bilim Dalı, Adana, 2009
27. Özmen F, Güngör A. Eğitim Denetimde Etik. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2008; 9: 42-44
28. Frankenea WK, Etik, (Çev. Azmi Uyan), İmge Yayınları, 1. Baskı, 2007
29. Uzun R “İletişim Etiği Sorunlar Ve Sorumluluklar”. Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi, Birinci Baskı, 2007
30. Durusoy A. “İbni Sina İslam Ansiklopedisi,” Diyanet Vakfı Yayınları, 20. Cilt , İstanbul, 1999
31. Gökalp N. “Duygu Ve Etik, ” Ebabil Yayınları 1. Baskı, Ankara, 2010

32. Kutanis ÖR, Bayraktaroğlu, S, Özdemir, Y. (2010) “Etik Davranışların Yönelimde Cinsiyet Faktörü: Bir Devlet Üniversitesi Örneği” Sakarya Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi
33. Konter E. “Sporda Karşılaşma Psikolojisi,” Nobel Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 2006
34. Yazıcı S. “Felsefeye Giriş,” Alfa Yayınları, 2. Basım, İstanbul, 2011
35. Gökçe A. “Sporda Erdemlik: Fair –Play, Türk-Alman Kültür Diyalogunda Spor Ahlakı Ve Spor Felsefesine Yeni Yaklaşımlar, “Maya Matbaacılık Ve Yayıncılık Ltd. Şti, İstanbul 2004
36. Ataman V. “Etik” Donkişot Güncel Yayınları, İstanbul, 2006
37. Aydın Pİ. “Eğitim Ve Öğretimde Etik,” Pegama Yayınları, Ankara, 2005
38. Usta A. “Kamu Örgütlerinde Meslek Etiği Ve Çalışma Ahlakı Üzerine Bir Değerlendirme,” Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, Yayın: 2012: 17: 1-18.
39. Vural B, Coşkun, G. “Kurumsal Sosyal Sorumluluk Ve Etik,” Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 2011; 1: 62-82
40. Balıkcıkanlı, Sezen, G, Yıldırım, İ. “Profosyonel Futbolcuların Sportmenlik Yönelimleri Ve Empatik Eğilim Düzeyleri” Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, 2011: 9: 49-68
41. Erdemli A. “İnsan Spor Ve Olimpizim,” Sarmal Yayınları, 1996
42. Forsty DR. ”A Taxonomy Of Ethical Ideologies” Journal Of Personality And Social Psychology, 1980; 39: 175-184.
43. Burucuoğlu M. - Erdoğan E. Etik Pozisyon Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirliğine İlişkin Bir Çalışma. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi.2016. 1 (3).7-15.
44. Vallerand, RJ, Briere NM, Blanchard CM. & Provencher PJ. Development and validation of the multidimensional sportspersonship orientations scale. Journal of Sport & Exercise Psychology; 1997 19(2): 197-206.
45. Balçıkkanlı G.S. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği’nin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. Gazi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi Ocak 2010, Xv(1), 1-10
46. Elik, T., Güneydoğu Anadolu Bölgesi Futbol Takımlarında Amatör Olarak Futbol Oynayan Sporcuların Sportmenlik Yönelimleri ve Empatik Eğilim Düzeyleri, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2017

47. Taşkın, H. Profesyonel Futbolcularda Teknik Parametrelerin Tespiti ve Liglere Göre Değerlendirilmesi”, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2005
48. Ramazanoğlu, F, Canikli, A, Saygın, Ö. (2010) “Futbolcular İle Taek-Wondocuların Saldırganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması” Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksek Okulu
49. İkizler HC, Tekin A. (2004) “Sporda Fanatizime Neden Olan Güdüler Ve Cinsiyet” KICK Boks Federasyonu
50. Kılıcıgil E. ”Taekwondo Ve Yüzme Branşlarındaki Bayan Sporcuların Dindarlık Boyutları,Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi 2004; 2: 61-72
51. Ntoumanis, N, Standage, M. “Morality İn Sport: A Self-Determination Theory Perspective” Journal Of Applied Sport Psychology, 2009; 21:4: 365-380
52. Sunay H, Bayraktar B. Türkiye’de Elit Bayan Ve Erkek Sporcuların Spora Başlamasına Etki Eden Unsurlar. Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, V(2), 6372
53. Emine Ülkay Topcu Etik Ve Sportmenlik İlişkisi Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi 2013-Niğde

8. EKLER

Ek-1: Anket Formu

Değerli Katılımcı,

Yüksek lisans tez araştırması kapsamında yapılacak bilimsel bir çalışmada kullanılmak üzere görüş ve düşüncelerinize ihtiyaç duyulmaktadır. Konuya ilişkin sorulara vereceğiniz samimi cevaplarınız çalışmayı yönlendirecektir. Vereceğiniz bilgiler araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacaktır. Zaman ayırdığınız için şimdiden teşekkür ederim.

Betül DURSUN
(Yüksek Lisans Öğrencisi)
Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim dalı

1.BÖLÜM

BÖLÜM A: Bu bölümde yer alan soruların amacı, kişisel özelliklerinize ait bilgileri elde etmek için hazırlanmıştır.

Yaş.....

Öğrenim Durumunuz: İlkokul () Ortaokul () Lise () Fakülte/Yüksekokul ()
Yükseklisans/Doktora ()

Spor Branşınız:.....

Kaç Yıldır Lisanslı Sporcusunuz?.....

2. BÖLÜM

Açıklama: Aşağıdaki maddelerin her biri bir durumu ifade etmektedir. Bu ifadelere hangi oranda katılıp katılmadığınızı sizin için uygun olan rakam üzerine (X) işareti koyarak belirtiniz.

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.Rakibim kim olursa olsun, kaybettiğimde tebrik ederim.					
2.Hakem kararlarına itaat ederim.					
3.Müsabakalarda kaybedeceğimi bilsem bile elimden gelenin en iyisini yapmaya çalışırım.					
4.Rakibim düştüğünde ayağa kalkmasına yardım ederim.					
5.Kişisel onurum, ödül ve madalya için yarışırım.					
6.Galip geldiğim zamanlar rakibimin antrenörünün elini sıkarım.					
7.Kurallara riayet ederim.					
8.Müsabaka esnasında yaptığım hatalar beni yıldırılmaz.					
9.Elimden gelse, haksız bir şekilde diskalifiye olmuş rakibimin müsabakaya devam edebilmesini hakemden isterim.					
10.Zaman zaman antrenörümün verdiği taktiklere eleştirel yaklaşırım.					
11.Müsabakalardan sonra, rakiplerimi göstermiş oldukları performanstan dolayı tebrik ederim.					
12.Branşım ile ilgili kurallara eksiksiz bir şekilde riayet ederim.					
13. Branşımda zayıf yönlerimi geliştirmek için çözüm yolları ararım.					
14.Rakibim sakatlandığında tedavi edilebilmesi için hakemden oyunu durdurmasını talep ederim					
15.Müsabakadan sonra kötü performansım için ekibimden özür dilerim.					
16.Galibiyetten sonra, rakibimin iyi mücadelesini takdir ederim.					
17.Hakemin kararlarına yargılamaksızın riayet ederim.					
18.Antrenmanları aksatmamak benim için önemlidir.					
19.Rakibim adaletsiz bir şekilde cezalandırıldığında, yanlışlığı düzeltmek için elimden geleni yaparım.					
20.Antrenörüm müsabakadan sonra, müsabaka esnasında yaptığımı söylediği hataları kabul etmem.					
21.Kazansam da kaybetsem de müsabaka sonrasında rakibimle tokalaşırım					
22.Hakem olup olmadığını gözetmeksizin organizasyonda ki resmi görevlilerin kararlarına riayet ederim.					
23.Antrenmanlarda elimden gelenin en iyisini yaparım.					
24.Rakibim kazara malzemesini unuttuğunda kendi malzemelerimden ödünç veririm.					
25. Müsabakanın kritik anlarında hata yaptığımda sinirlenirim.					

Açıklama: Aşağıdaki maddelerde belirtilen durumlara hangi oranda katılıp katılmadığınızı, sizin için uygun olan rakamın üstüne (X) işareti koyarak belirtiniz.

		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Kişi, davranışlarının başkalarına kasıtlı olarak en düşük düzeyde dahi zarar vermeyeceğinden emin olmalıdır.					
2	Alınacak risk küçükte olsa, başkalarını riske atacak davranışlar asla hoş görülmemelidir.					
3	Sonucunda başkalarının zarar göreceği davranışlar, bize ne kadar fayda sağlarsa sağlasın her zaman yanlıştır.					
4	İnsan hiçbir zaman bir başkasına psikolojik ve fiziksel olarak zarar vermemelidir.					
5	Kişi başkasının itibarını ve refahını herhangi bir şekilde tehdit edebilecek davranışlardan kaçınmalıdır.					
6	Bir davranış, masum bir kişiye zarar verecekse yapılmamalıdır.					
7	Sonucunda ortaya çıkabilecek kar ve zararı kıyaslayarak bir davranışı yapıp yapmamaya karar vermek ahlaki değildir.					
8	Her toplumda, insanların itibarı ve refahı en önemli konu olmalıdır.					
9	Başkalarının refahına zarar vermenin hiçbir gerekçesi olamaz.					
10	Ahlaki davranışlar en “mükemmel” davranışı meydana getiren unsurlar ile birebir örtüşen davranışlardır.					
11	Hiçbir etik kural bütün alanların (akademik etik, tıp etiği, spor etiği, vs.) içinde yer alacak kadar önemli değildir.					
12	Ahlaki değerler toplumdan topluma ve durumdan duruma farklılık gösterir					
13	Ahlaki değerler bireysel olarak ele alınmalıdır, birisi için ahlaki olan durum, bir başkası için ahlaki olmaya bilir.					
14	Ahlaki kurallar ve değerler, kesin yargılarla doğru veya yanlıştır diye değerlendirilemez.					
15	Ahlaki olanla ahlak dışı olan, bireylere göre değişkenlik gösterdiğinden, herkes için neyin ahlaki olduğuna dair sorulara asla yanıt bulunamaz.					
16	Ahlaki normlar/değerler, nasıl davranılması gerektiği ile ilgili kişisel kurallardır, başkalarını yargılamada kullanılamaz					
17	Kişisel ilişkilerdeki etik değer ve yargılar çok karmaşık olduğundan, bireylerin kendi kişisel kurallarını oluşturmalarına izin verilmelidir.					
18	Belirli davranışları önleyen etik bir durumu katı bir şekilde düzenlemek, daha iyi insan ilişkileri kurmada ve uyum sağlamada faydalı olabilir					
19	Yalan söylemenin kabul edilebilirliği tamamen içinde bulunulan durumla bağlantılı olduğundan yalan söylemekle					

	ilgili hiçbir kural oluşturulmaz					
2 0	Bir yalanın ahlaki olup olmadığına karar verilmesi, bu davranışı çevreleyen şartlara bağlıdır.					

Ek-2: Etik Kurul Kararı

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu

Sayı :97132852/050.01.04/
Konu :Doç. Dr. Atalay GACAR (Yük. Lis. Öğr. Betül DURSUN)

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİMLERİ ANABİLİM DALINA

İlgi :13/09/2017 tarihli, 218706 sayılı ve "Betül DURSUN" konulu yazı

Anabilim Dalınız Öğretim Üyesi Doç. Dr. Atalay GACAR yönetiminde, Yük. Lis. Öğr. Betül DURSUN'a ait "**Kadın Sporcuların Sportmenlik Yönelimlerinin Etik Duruşa Etkisi**" konulu çalışma ile ilgili Etik Kurul Kararı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır.
Prof. Dr. Mustafa KAPLAN
Kurul Başkanı

Not : Araştırmacıların TÜBİTAK'a yapılacak başvurular için, tüm üyelerin ıslak imzalarının bulunduğu etik kurul kararını talep etmeleri gerekmektedir.

EK :
Etik Kurul Kararı 1(bir) sayfa

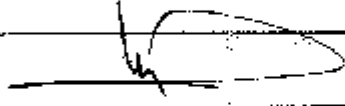
T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
Girişimci Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı

ETİK KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO	ÇALIŞMACININ ADI SOYADI
26.10.2017	14	32	Doç. Dr. Atalay GACAR

KARAR

"Kadın Sporcuların Sportmenlik Yönelimlerinin Etik Duruşa Etkisi" konulu çalışma etik kurulumuzda görüldüğü olup; çalışmanın etik kurallara uygun olduğuna oybirliğiyle karar verilmiştir.

Prof. Dr. Mustafa KAPLAN (Başkan)			
Prof. Dr. Demet ÇİÇEK (Üye)	İmza	Prof. Dr. Figen DEVECİ (Üye)	İmza
Prof. Dr. Erdal TAŞKIN (Üye)	İmza	Prof. Dr. Nuri GÖMLEKSİZ (Üye)	Bulunmadı
Doç. Dr. Funda GÜLCÜ BULMUŞ (Üye)	İmza	Doç. Dr. Süleyman İLHAN (Üye)	İmza
Doç. Dr. İrfan EMRE (Üye)	Bulunmadı	Doç. Dr. Sebahattin DEVECİOĞLU (Üye)	Bulunmadı
Doç. Dr. Özge HANAY (Üye)	İmza	Doç. Dr. Taner YILDIRIM (Üye)	İmza
Yrd. Doç. Dr. Nurihan HALİDEMİR (Üye)	İmza	Yrd. Doç. Dr. Mehmet TUZCU (Üye)	İmza

9. ÖZGEÇMİŞ

1992 Kasım ayında Elazığ'da doğdu. İlk ve orta öğretimini Elazığ'da tamamladı. Hankendi lisesini bitirdikten sonra 2012 yılında Fırat Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor yöneticiliği bölümüne yerleşti. 2016 yılında Spor Yöneticiliği Bölümünü ve aynı dönem içinde pedagojik eğitimini de alarak lisans eğitimini tamamladı. 2016 yılında Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans yapmaya hak kazanarak öğrenim hayatına devam etti. 2018 yılında aldığı eğitimlerden polis memuru olmuş halen Kayseri ilinde devam etmektedir. Aktif bir şekilde üniversite hayatı boyunca ilgilendiği voleybol sporuna şuan Türkiye Voleybol Federasyonu Kayseri İl Hakemi olarak devam etmektedir.